

Restaurant Supply (Wholesaler)

ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007

Ph: 847-979-5970, 847-979-5990.

847-228-0150, pragint@aol.com

Prag International
Ravi Kapoor (CEO)

Regal Jewels

773-262-4377 www.RegalJewels.com

FEBRUARY WIN GOLD CHAIN
EVERY PURCHASE, BIG OR SMALL, WILL QUALIFY AS AN ENTRY INTO THE RAFFLE!

22KT 24KT

773-262-4377 2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659 773-517-0574

Buying/Selling in Michigan

All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.

Raj S. Shergill (Broker)
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajsshergill@yahoo.com

Twenty-Fifth Year of Publication

ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 17; April 26, 2025

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪੋਪ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ-ਈਸਟਰ ਮੰਡੇ ਮੌਕੇ ਲਿਆ ਆਖਰੀ ਸਾਹ

ਵੈਟੀਕਨ ਸਿਟੀ: ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਲੈਟਿਨ ਅਮਰੀਕੀ ਪੋਪ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਦਾ ਲੰਬੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਭਾਵ ਈਸਟਰ ਮੰਡੇ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 88 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇਹਰੇ ਨਿਮੋਨੀਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 38 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਰਹੇ। ਮਾਰਚ 'ਚ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਈਸਟਰ ਸੰਡੇ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਣਵਾਰੇ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਆਪਣੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਅਮੀਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਮਸੀਹ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੋਪ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪਾਦਰੀ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪੋਪ) ਕੇਵਿਨ ਫੈਰੇਲ ਨੇ ਟੀਫੀ ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, 'ਪਿਆਰੇ ਭਰਾਵੇ ਤੇ ਭੈਣਾਂ, ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਫਾਦਰ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ 11.05 ਵਜੇ (ਭਾਰਤੀ ਸਮੇਂ)

88 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ ਪੋਪ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ; ਇਸ ਸਾਲ ਦੇਹਰੇ ਨਿਮੋਨੀਆ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 38 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਰਹੇ।

ਅਨੁਸਾਰ) ਰੋਮ ਦੇ ਬਿਸ਼ਪ, ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਪਰਮਪਿਤਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਪਹਿਲਗਾਮ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ

ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ 28 ਮੌਤਾਂ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ ਪਹਿਲਗਾਮ ਦੇ ਬੈਸਰਨ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਇਸ 'ਚ 28 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ (ਯੂਏਈ) ਤੋਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਢੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਕੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਇਹ ਹਮਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਭੀ ਵੇਂਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਪੁੱਜ ਗਏ ਤੇ ਰਾਜਭਵਨ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੈਠਕ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤ (ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 4 'ਤੇ)

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Buying or Selling Home?

Contact **PRADEEP SINGH**

COLDWELL BANKER REALTY

SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH

847-322-5832

ishowhomes@yahoo.com

1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall

Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800

Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)

Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828

Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400

Royal, Indianapolis, 317-893-2633

Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040

Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group

3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300

www.singhautosgroup.com

University Motors

3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100

www.universitymotors1.com

Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.

ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Bhaura Transport LLC
Noblesville, IN

ਭਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

*ਵੈਲਿਡ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਏ ਲਾਈਸੈਂਸ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ
*ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਮੇਤ ਮੀਲ .55 ਸੈਂਟ
*ਸਾਈਨ ਐਨ ਬੋਨਸ
*ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਘਰ
*ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
*ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਮੀਲ 3000 ਤੋਂ 4000
*ਪ੍ਰੀ-ਪਾਸ, ਈ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਊਲ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
*ਇੰਡੀਆਨਾ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਲੋਡ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 317-403-0493

Regal Jewels

773-262-4377 www.RegalJewels.com

LITTLE INDIA CHICAGO
2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659
www.RegalJewels.com
PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਖਾਲਸਾਈ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। 14 ਅਪ੍ਰੈਲ

ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ (ਵਿਸਾਖੀ) ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤ ਹੋਈ ਨਤਮਸਤਕ

ਸਾਹਿਬ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਐਤਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਪਾਏ ਗਏ। ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਦਾ ਬਾਣਾ ਤਿਆਰ

ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਮੌਸਮ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਸਦਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੱਕ

ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ

ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਤੇ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ। ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡੇ ਗਏ।

(ਸੋਮਵਾਰ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੇਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਢਾਂਡੀ ਜਥੇ ਤੇ ਭਾਈ ਕਿਰਤ ਸਿੰਘ ਯੂ.ਕੇ. ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਹੀ ਕੇਸੀ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਨਵੇਂ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਬਾਣਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ 14 ਲੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਹੁਲ ਛਕ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਾਖਲਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ, ਤਿੰਨੋਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਸਤਰਾਂ

ਵਰਖਾ ਰੁਕੀ ਰਹੀ ਉਪਰੰਤ ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਖੁਬ ਵਰ੍ਹਿਆ। ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਰੀਝਾਂ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪਕੌੜੇ ਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਛਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਂਡੀ ਵਾਰਾਂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਛਕਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਅਨਮੋਲ ਸਿੰਘ ਰਤਨ, ਭਾਈ ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਲਾਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਆਸ਼ਵਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਲਖਨਊ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਢਾਂਡੀ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਡੇਰੀ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਢਾਂਡੀ ਵਾਰਾਂ ਤੇ 1699 ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ (ਵਿਸਾਖੀ) ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਢਾਂਡੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਿਚ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਹੁਰਾਂ ਸਟੇਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬਾਧੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੁਹਾਰਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਏ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪੌੜੀਆਂ ਅਰਦਾਸ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਦੇਗ ਵਰਤਾਈ ਗਈ।

—ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

‘ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ’ ਨੇ ਕਰਵਾਏ ਮਿਡਵੈਸਟ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਇੰਡੀਆਨਾ: ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ

ਜਾਗਤਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਨਵਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਪ੍ਰਭਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ,

ਸੀਨੀਅਰ ਸਿੰਘ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੀਆਂ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਜੇਤੂ

ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਰਨੈਲ ਬਾਬਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਗੱਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਟੀਮ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੂਨੀਅਰ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

ਕੰਵਲਨੈਣ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਕੌਰ ਕਲੇਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨਾਗਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਗੱਤਕਾ ਟੀਮ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਜੋਰ ਦਿਖਾਏ।

ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੀ ਅਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕੌਰ ਵਿਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਜੂਨੀਅਰ ਸਿੰਘ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੰਵਲਨੈਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀ 18, 19 ਅਤੇ 20 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀਸੀ ਵਿਚ ਗੱਤਕਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ। ਮੈਦਾਨ-ਏ-ਜੰਗ ਦੇ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਭਾਈ

ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰਪਾਓਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ 27 ਅਪਰੈਲ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਸਵੇਰੇ 10: 25 'ਤੇ ਭਾਈ ਆਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਤਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਵੇਰੇ 11 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਮਤਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 4 ਮਈ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲੋਬੀ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10:30 ਤੋਂ 12:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੁਫਤ ਮੈਡੀਕਲ ਜਾਂਚ ਕੈਂਪ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ‘ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਸਟੋਰੀਟੇਲਿੰਗ’ ਸਮਾਗਮ 11 ਮਈ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਾਲਡੇਫ (ਸਿੱਖ ਅਮੈਰੀਕਨ ਲੀਗਲ ਡਿਫੈਂਸ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਫੰਡ) ਵੱਲੋਂ 11 ਮਈ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਪਰਨਿਕਸ ਸੈਂਟਰ 5216 ਡਬਲਯੂ ਲਾਰੈਂਸ ਐਵੇਨਿਊ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਤੋਂ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ‘ਸਿੱਖਸ ਇਨ ਸਟੋਰੀਟੇਲਿੰਗ’ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਲਾ, ਫਿਲਮ, ਮੀਡੀਆ, ਅਤੇ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਉਘੇ ਕਲਾਕਾਰ, ਜਨਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਏਟਰਜ਼ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਟੋਰੀਟੇਲਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੈਨਲ ਚਰਚਾ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਕਲਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ, ਅਤੇ ਲਾਈਵ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਮੀ-ਨਾਮਜ਼ਦ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਲੋਬਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੱਕ, ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਹੰਬਲ ਦ ਪੋਏਟ, ਗਲੋਬਲ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਕਲਾਕਾਰ

Inkquisitive (ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ), ਟੀਵੀ ਸ਼ੋਅ ਬਿਗ ਬ੍ਰਦਰ ਸੀਜ਼ਨ 25 ਦਾ ਜੇਤੂ ਜਗ ਬੈਂਸ, ਸਦਾਕਾਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੀਲਮ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਮਲਹਾਰ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਐਮੀ-ਨਾਮਜ਼ਦ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਰਵਿੰਦ ਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਐਨਬੀਸੀ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟਿਵ ਰਿਪੋਰਟਰ ਪੀਜੇ ਰੰਧਾਵਾ, ਹਾਊਸ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਲੀਡਰ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰੰਜੀਵ ਪੁਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਟਰੋਲਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੇਟੇ ਬੋਨੋਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤ ਮੈਂਬਰ ਬੋਨੋਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਧਾਈ, ਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਪਸ਼ੀਆ ਨੇ ਰਿੰਦਾ ਨਾਲ ਰਚੀ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੀ ਦਿਨ 'ਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸਮੇਤ 13 ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਡਿਊਲ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਅੰਤਵਾਦੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਸੱਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਸ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਅੰਤਵਾਦੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਉਰਫ ਮਨੂ ਅਗਵਾਨ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਦਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਫੜੇ ਗਏ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ (ਬੀਕੇਆਈ) ਦੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਹੈਪੀ ਪਸ਼ੀਆ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਿੰਦਾ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਰਚੀ ਸੀ।

ਰਿੰਦਾ ਨੇ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਆਈ.ਐੱਸ.ਆਈ. ਤੋਂ ਫ਼੍ਰੇਨ ਰਾਹੀਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹੈਪੀ ਪਸ਼ੀਆ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਕਾਊਂਟਰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਚਾਰ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਫੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਐੱਸਐੱਸਓਸੀ ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅੰਤਵਾਦੀ ਰਿੰਦਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਵਾਦੀ ਪਸ਼ੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਬਸਤੀ ਐਮ੍ਰਿਤਸਰੀਆਂ ਨਿਵਾਸੀ ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕਾਰੀਡੋਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪਨੂੰਆਂ-ਲੋਹਕਾ ਲਿੰਕ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਅਗਵਾਨ ਨਿਵਾਸੀ ਸਤਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੱਤਾ ਬਾਰੂਵੀ ਦੀ ਪਤਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਟੀਆਈ ਕਰਕੇ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਨਾਂ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਉਸ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਜਗਜੀਤ ਜੱਗੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਪੈਰ ਰੱਖ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 2020 'ਚ ਜਦ ਲੁੱਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੱਟੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਦੌਰਾਨ ਜੱਗੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ। ਸੱਤਾ ਘਰ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਿਸੇ

ਬਟਾਲਾ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹੀ ਥਾਣੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹਮਲਾ

ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਬਾਲਗ ਸਣੇ ਨੌਂ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਾਕੇਟ ਲਾਚਰ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਥਾਣੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਸੇ ਰਾਕੇਟ ਲਾਂਚਰ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਵਾਦੀਆਂ 'ਚੋਂ ਨਾਬਾਲਗ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜੇਲ੍ਹ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰਾਂਸ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਮਚੀ ਤਬਾਹੀ; ਤਿੰਨ ਮੌਤਾਂ

ਊਧਮਪੁਰ: ਜੰਮੂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਰਾਮਬਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ, ਗੜ੍ਹਮਾਰੀ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹ 'ਚ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸੇਰੀ ਬਾਗਨ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਸ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਕਾਰਨ ਘਰਾਂ 'ਚ ਮਲਬਾ ਭਰ ਗਿਆ। 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਣਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਹਿਮ ਜੰਮੂ-ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ 'ਤੇ ਨਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਬਨਿਹਾਲ ਵਿਚਲੇ ਇਕ ਦਰਜਨ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਧਸੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਮਲਬਾ ਡਿੱਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੈਂਕੜੇ ਯਾਤਰੀ, ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਬੱਸਾਂ ਰਸਤੇ 'ਚ ਫਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਨਦੀ-ਨਾਲੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਧਰਮਕੁੰਡ ਪਿੰਡ 'ਚ 40 ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੋਬਾਈਲ ਟਾਵਰ ਨੁਕਸਾਨੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਰੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਫੌਜ, ਪੁਲਿਸ, ਕਿਊਆਰਟੀ, ਐਂਨਡੀਆਰਐੱਫ ਤੇ ਐੱਸਡੀਆਰਐੱਫ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਾਰਜਾਂ 'ਚ ਜੁਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਉੱਪ ਰਾਜਪਾਲ ਮਨੋਜ ਸਿਨਹਾ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁਲਾ ਨੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਰਾਮਬਨ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਹਾਲਾਤ

ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ। ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜੰਮੂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਆਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਇਕ ਔਰਤ ਸਮੇਤ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਨੇਰੀ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਾਮਬਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਰਾਮਬਨ ਦੇ ਸੇਰੀ ਬਾਗਨ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਨੇ ਭਾਰੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ। ਸੇਰੀ ਬਾਗਨ, ਕੋਲਾ ਮੋਤ, ਬਾਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮਕੁੰਡ ਇਲਾਕੇ ਇਸ ਦੀ ਚਪੇਟ 'ਚ ਆਏ।

ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਵਰੇ ਭਾਰੀ ਮਲਬੇ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਮਲਬੇ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਆਕਿਬ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਕਿਬ ਦੋਵੇਂ ਸੱਕੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਮੁਨੀ ਰਾਮ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀ ਸੇਰੀ ਬਾਗਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸੇਰੀ ਬਾਗਨ 'ਚ ਬੱਦਲ ਫਟਣ ਨਾਲ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਮੰਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਨ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਉੱਚਾ ਮਲਬੇ ਦਾ ਪਹਾੜ ਬਣ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਟਲਾਂ 'ਚ ਰੁਕੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇ ਪਰ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਵਾਹਨ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਦੱਬ ਗਏ ਜਾਂ ਸੜਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਰੂਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮਬਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸੇਰੀ, ਕੋਲਾ ਮੋਤ ਅਤੇ ਧਰਮਕੁੰਡ 'ਚ ਲਗਪਗ 50 ਘਰ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਹਨ।

UMA TRAVELS

2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madras

Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

US citizen Prajapat girl 27, 5'6" is looking for a suitable match. She has done DMD (Doctor of Dental medicine) and never married. She is working as a dentist. Entire family is in the USA. Seeking an educated and well settled boy in the USA. Preference to same caste Please contact at: 937-776-6474

17-20

Prajapat, Sikh girl Oct-95, 5' 3". Masters in Computers, working on H1-B Visa. Required equally qualified boy. Send biodata at Mob- +17324076683 and +91-78140-94986 or Email: bhagatsingh.91@gmail.com

15-18

Jatt Sikh family seeking a suitable match for their USA citizen girl 30, 5'5". Girl is working as a Dentist. Entire family is in the USA. Seeking a Doctor or engineer match from the USA. Jatt Sikh should be preferred. Please contact us at: 773-679-5664

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Seeking an educated and professional match (American citizen or Permanent Resident) for a 1992-born Punjab boy (Ramdasias and others), 5'8". Education: B.Tech, MBA (IIT Delhi), MS in Business Analytics (University of Colorado). Currently working as a Business Analyst in Chicago, USA; H1B picked recently. Belongs to a well-educated and reputed family. Caste no bar. Please contact at +91-7589242016 (WhatsApp) and +1-7204996020.

17-20

Jatt Sikh family seeking a match for their son, born in America. He is 22 years old, 6ft tall and wears a Turban. He did study in computer science and working as a Software Engineer. He has property both in America and India. Seeking a nice girl that enjoys family and lives in USA. He has no siblings. Please contact us at: 206-208-4064 or E-Mail at gursikhjatt@gmail.com

16-19

Jatt Sikh Family seeking bride for their son, 25, 6'1" Amritdhari. Currently on work permit in Surrey, Canada. Working as electrician apprentice. Brother well settled in USA. Please contact us at: 847-660-9644

16-19

ਜੱਟ ਸਿੱਖ 47, 5'10" ਸੋਹਣੇ ਸੁਨੱਖੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਸ਼ਹਿਰੀ, ਖਾਨਦਾਨੀ, ਯੂ.ਐੱਸ.ਏ. ਵਿੱਚ ਹੋਲਡਰ ਲੜਕੇ ਲਈ ਸਾਥ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸੂਦਾ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਐਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦ। ਵੱਡਾ ਭਰਾ USA ਸਿਟੀਜ਼ਨ। ਚਾਹਵਾਨ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 484-219-4922 ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ baljitrandhawa0001@gmail.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

14-17

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

Jatt Sikh SF Bay Area family seeking bride for their USA born Son 24, 5'10". Our Son wears a turban and keeps his hair. He has a BS and MS in Computer Science and is well settled in his profession. Beyond education, girl must have a joint family-oriented mindset with good moral family values. Please Contact ph: 510 861 6491 or email: pgrrealty@gmail.com

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
available

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
847-359-0746

Punjab Times

Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Managing Editor
Jaspreet Kaur
Editor
Lakhvinder S. Johal
Astt. Editor
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Viridi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
California
Ashok Bhaura
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

All disputes subject to
Chicago jurisdiction.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਮੁੜ ਮੁਲਤਵੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ
ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਮਰ
ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਭਾਈ
ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਤਿਹਾਤ
ਜੇਲ੍ਹ (ਦਿੱਲੀ) ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ
ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਦਾਇਰ
ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ
ਸੁਣਵਾਈ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਟੱਲ ਗਈ
ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ
ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਤੁਸ਼ਾਰ
ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ
ਤਰੀਕ ਦਿੱਤੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਾਈ
ਹਵਾਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਲੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ
ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ

ਜਾ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ
ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਪਾ ਰਹੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 4 ਫਰਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਹੋਈ
ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ
ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ
ਸੀ।

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)
ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਪੋਪ...

ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਈਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਚਰਚ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ
ਰਿਹਾ। ਸੋਮਵਾਰ ਰਾਤ 11.30 ਵਜੇ
ਪੋਪ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਤਾਬੂਤ 'ਚ
ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਬੁੱਧਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਆਖਰੀ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪੋਪ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸੇਂਟ
ਪੀਟਰਜ਼ ਬੈਸਿਲਿਕਾ ਲਿਜਾਇਆ
ਗਿਆ। ਹੁਣ ਰਵਾਇਤੀ ਸੋਗ ਤੇ
ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।
ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੀਕ
ਨਹੀਂ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਪੋਪ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਸੇਂਟ
ਪੀਟਰਜ਼ ਬੈਸਿਲਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣੇ ਛੋਟੇ
ਚਰਚ ਸੈਂਟ ਮਾਰਟਾ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਹ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਤੋਂ
ਬਾਅਦ ਸੇਂਟ ਪੀਟਰਜ਼ 'ਚ ਆਮ ਜਨਤਾ
ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪਹਿਲਗਾਮ ਲਹੂ ਲੁਹਾਣ

ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ
ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਮਬਨ 'ਚ ਲੈਂਡ
ਸਲਾਈਡਿੰਗ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਬਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ

ਉਘੇ ਕਵੀ ਪਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਕੈਲੋਫੋਰਨੀਆ: ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਮਿੱਠਬੋਲਤੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਉਘੇ
ਕਵੀ ਪਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ
ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸਨਾਕ
ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਣਹੋਣੀ ਨਾਲ ਨਾਪੂਰਨਯੋਗ
ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ
ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।

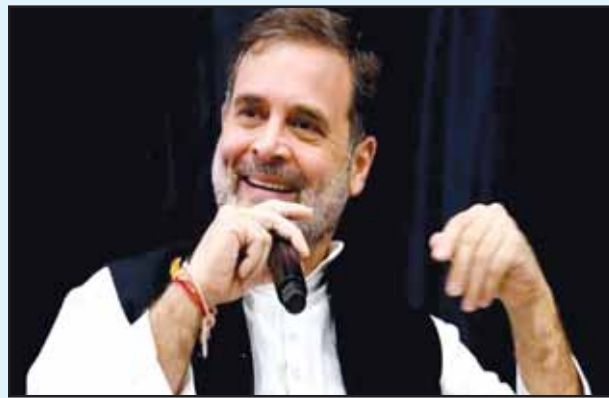
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਨ 1939 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ
ਸਣੇ ਭਾਰਤ ਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਭਕਨਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹੇ
ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ
ਭਕਨਾ ਕੋਲ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ 'ਰੂਹ
ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' 1968 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸਾ
ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ
ਹਾਰਟੀਕਲਚਰਲ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ
ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ
ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿ
ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦੀਵਾ ਬਲੇ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰ' ਅਤੇ ਐਲਬਮ 'ਅਵਾਜ਼ ਤੇ ਪਰਵਾਜ਼' ਨੂੰ
ਵਧੀਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

ਸ. ਪਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ 24 ਅਪਰੈਲ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਭਵਨ ਪੰਜਾਬੀ
ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ 4800 E. Clayton Ave. Fowler, CA 93635 ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ
ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਪੈਸੀਫਿਕ ਕੋਸਟ (ਸੈਲਮਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ)
ਵਿਖੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀ ਕਿਹਾ

ਬੈਸਟਨ: ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ
ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ
'ਤੇ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ
ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ
ਹਨ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ
ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ
ਗੜਬੜ ਹੈ। ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ
ਪੁੱਜੇ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਬੋਸਟਨ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ
ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਆਸਾਨ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਹੀਏ ਵਿਚ
ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ
ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਾਲਿਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੇ
ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ
ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਦੀ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ
5 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਵਿਚਾਲੇ 65 ਲੱਖ

ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਵੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਸੰਸਦ
ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਏਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਏਨੇ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੋਟਿੰਗ ਕੇਂਦਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ
ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ
ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਲੱਗਦੇ

ਹਨ ਤੇ ਜੇ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾਈਏ ਤਾਂ ਵੋਟਰਾਂ
ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਇਹ ਸਭ
ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ
ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਨਾ-ਸਿਰਫ ਨਾਂਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤਾਂ
ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ
ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ
ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ
ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ

ਵੀ ਸਾਡਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੜਬੜ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ
ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੋਸਟਨ ਵਿਚ
ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਸਬੰਧਾਂ
ਬਾਰੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਨਵਾਂ
ਰੂਪ ਬਣੇ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤਹਿਫਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਗਠਨ
ਦਿ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ (ਟੀਆਰਐੱਫ) ਨੇ ਲਈ ਹੈ।
ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਗਸਤ
2000 ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਗਾਮ 'ਚ ਹੀ
ਅਮਰਨਾਥ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ,
ਜਿਸ 'ਚ 21 ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਸਮੇਤ 32 ਲੋਕ ਮਾਰੇ
ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਗਾਮ ਤੋਂ ਬੈਸਰਨ ਕਰੀਬ ਛੇ
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੰਘਣੇ ਦੇਵਦਾਰ ਦੇ
ਜੰਗਲ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਵੱਡਾ
ਮੈਦਾਨ ਹੈ।

ਬੈਸਰਨ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਪੈਦਲ ਜਾ ਘੋੜਿਆਂ
ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ
ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਲਗਾਏ
ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ
ਪਹਿਲਗਾਮ 'ਚ ਮੁੱਢਲੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਜੀਐੱਮਸੀ ਹਸਪਤਾਲ ਅਨੰਤਨਾਗ ਤੇ ਸ਼ੇਰੇ
ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਯੁਰਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾਨ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ
ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਰੇ ਗਏ ਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਲੋਕਾਂ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਚ ਪਹਿਲਗਾਮ
ਕਲੱਬ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੂਚਨਾ

ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਤੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ
ਇਕ ਟੀਮ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।
ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ
ਥਾਂ ਇਹ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਉੱਥੇ ਪੁੱਜਣਾ ਆਸਾਨ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ, ਫ਼ੌਜ ਤੇ
ਸੀਆਰਪੀਐੱਫ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾ ਮੌਕੇ 'ਤੇ
ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਭਵ
ਹੈ ਕਿ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜੰਮੂ ਦੇ ਕਿਸ਼ਤਵਾੜ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ
ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੋਕਰਨਾਗ ਰਸਤੇ ਬੈਸਰਨ ਪੁੱਜੇ ਹੋਣ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰਨਾਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ
ਪਹਿਲਗਾਮ ਰੂਟ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਟ ਤੋਂ ਗੁਡਾ
ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ 'ਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਗਾਮ
ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾਓ ਚੰਦਨਵਾੜੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਚੜ੍ਹਾਈ
ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ 16 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਦੂਰ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਕਿਮੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰਾ
ਪਿੰਡ ਟਾਪ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਦਿਆਂ
ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਫਰ
ਕਰੀਬ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯਾਤਰੀ
ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਤੋਂ 14 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੰਚਤਰਨੀ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਪੰਚਤਰਨੀ ਤੋਂ ਗੁਡਾ ਦੂਰੀ ਸਿਰਫ ਛੇ
ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ (ਅਮਰ ਕਾਰਪੇਟ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਹਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਲੈਲ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ
ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ (ਹੈਪੀ ਹੀਰ)
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੰਨਤ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਜੋ, ਲੰਬੀ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਸਨ, ਨਮਿਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਉਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਬਦ 'ਦੇਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸਤੀਆ, ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਉ ਮੇਲੁ' ਗਾ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ. ਬੈਂਸ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਦੇ ਕੇ ਪਗੜੀ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਬੈਂਸ ਦਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਆਪ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਮਾਇਆ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾ ਅਤੇ ਰਾਜਵੀਰ ਬੋਪਾਰਾਏ ਅਤੇ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਵੀ ਸ. ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਏ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਣਸਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਘੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲ ਇਨਸਾਨ

ਸਨ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਲਈ ਵੀ

ਸ. ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸਿਰੋਪਾ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ।

ਤਿਆਰ-ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇਗਾ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੀ ਸ. ਬੈਂਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇੰਡੀਆ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਮੂਲੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤਨੀ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ। ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨਾਲ ਫ਼ੋਨ ਨੰਬਰ 708-949-0580 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਪਤਨੀ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡੂੰਘਾ ਸਦਮਾ ਪੁੱਜਾ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤਨੀ ਸਰਦਾਰਨੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਸਾਹੀ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਭਰਿਆ-ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੀਲੋਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਤੀ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸੋਨੂੰ ਅਤੇ ਜੈਸੀ, ਨੂੰਹਾਂ ਰੂਬੀ ਅਤੇ ਟੀਨਾ, ਦੋ ਪੋਤਰੇ ਅਨਮੋਲ ਅਤੇ ਉਮੰਗ ਅਤੇ ਇਕ ਪੋਤਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ 18 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਉਪਰੰਤ (ਬਰਨਜ਼ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ) ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਉਪਰੰਤ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਉਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ) ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੁਰੇਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰਮਨ-ਪਿਆਰਤਾ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਸ਼ਾਹਦੀ ਭਰਦੀ ਸੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਬਦ 'ਦੇਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸਤੀਆ, ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਉ ਮੇਲੁ' ਗਾ ਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਸਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁਖ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਿਆਂ

ਬੀਬੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਦੇ ਮਿਲਾਪਤੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਚੰਗੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਬੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਹੁਤ

ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਸੀ। ਸਮਾਜਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹਦਿਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੌਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਯੋਗਦਾਨ

ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵ੍ਰੀਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ. ਸਾਹੀ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਪੋਤਰਾ ਅਮੀਰ ਸਾਹੀ ਵੀ ਕੌਸਰ ਵਰਗੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ 'ਅਮੀਰ ਸਾਹੀ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ' ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕੌਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇੰਡੀਆਨਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਭ ਚਿੰਤਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਗੁਣਗੁਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਰਾ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਇਸ ਦੁਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੈ।

ਮੋਨਾ ਭੱਲਾ ਨੂੰ ਸਦਮਾ; ਮਾਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਮਰਹੂਮ ਕੈਪਟਨ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮੋਨਾ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਰਮਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਲੰਬੀ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 79 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਧੀ-ਜਵਾਈ ਮੋਨਾ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਪੀ.ਸੀ.ਐੱਸ. ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਦੋਹਰੀਆਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਭੱਲਾ, ਸਿਮਰਨ ਭੱਲਾ, ਕਿਰਨ ਭੱਲਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪੁੱਤਰ-ਨੂੰਹ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੋਤੇ-ਪੋਤੀ ਸੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਆ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ 20 ਅਪਰੈਲ, ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

'ਸਿੱਖ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਮਹੀਨਾ': ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ: ਇਲੀਨੋਇਸ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ

3 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ, 2020 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ

ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਲੀਨੋਇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ

ਪੈਲਾਟਾਈਨ, ਕੈਰੋਲ ਸਟੀਮ, ਹੈਨੋਵਰ ਪਾਰਕ, ਵੇਨ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ, ਹੈਨੋਵਰ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ, ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ,

ਮਹੀਨਾ' ਵਜੋਂ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਲੀਨੋਇ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਜੇ.ਬੀ. ਪ੍ਰਿਟਜ਼ਕਰ ਨੇ 3 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਇਲੀਨੋਇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 'ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਹੀਨੇ' ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਦੇਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪ੍ਰੈਲ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਰਕੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1699 ਨੂੰ 'ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ' ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਵੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1469 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ 'ਵਿਸਾਖੀ' ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਵੀ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਹੀ

ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਸਮਾਗਮਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਸਿੱਖ ਡਿਸਪਲੇਅ, ਸਥਾਨਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸੈਮੀਨਾਰ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣਾ, ਸਿੱਖ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਜਸ਼ਨ, ਲੋੜਵੰਦ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰਾਂ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਇਲੀਨੋਇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਟਾਊਨਸ਼ਿਪਾਂ ਅਤੇ ਕਾਊਂਟੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੱਦਾ, ਮਤੇ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਰੇਰਾ, ਐਲਜ਼ਿਨ, ਹੋਫਮੈਨ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ,

ਕਾਊਂਟੀਜ਼ ਆਫ਼ ਕੁੱਕ, ਡੂਪੇਜ਼ ਅਤੇ ਲੇਕ ਨੇ ਇਸ ਸਿੱਖ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਹਾਈਵੇਅ 'ਤੇ ਬਿੱਲ ਬੋਰਡ ਵੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ, ਨਫਰਤ ਭਰੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਧੌਕਸਾਹੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਜੋ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧ ਗਏ ਸਨ"।

ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ਼ ਡੇਟਨ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਡੇਟਨ: ਸਿੱਖ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ਼ ਡੇਟਨ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਡੇਟਨ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਸਵੇਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਫਲੋਟ ਵਿਚ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਪਾਇਲਟਾਂ ਅਤੇ 5 ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਕੇਸਰੀ ਦਸਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਚੁੰਨੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ॥

You are cordially invited to the

ANNUAL SIKH DAY PARADE

MAY 17 2025

**LANSG
HAZORI
RAGI JATHA**

**9:00am - 11:00 am
11:00am- 1:00pm
1:00pm - 3:00pm
3:00pm - 5:00pm**

**DHADHI BHAI
SUKHWINDER
SINGH ANMOL**

**Kirtan Hazoori Ragi
Dhadhi Jatha
Nagar Kirtan
Sabhyacharak Programme**

**Adado Riverfront Park, Grand Ave,
Downtown Lansing**

Guru ka Langar Atoot Vartega

**Balbir Singh
517-402-1811**

**Bakshish Singh
517-819-5865**

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਲਟਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਲਟੇ, ਪਰ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ ਹੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਜੇ.ਪੀ. ਪਾਰਦੀਵਾਲਾ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਕੋਲ ਪੂਰਨ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਿਕ ਵੀਟੋ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 3 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਾਰੇ 10 ਬਕਾਇਆ ਪਏ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ

ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੂਬੇ ਦਾ ਬਿੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ 3 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਰਤਾਵੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਉਸ 'ਚ ਜੇਕਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬਿੱਲ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ 'ਮੇਹੁਲ ਭਾਈ' ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਗੋਤੇ ਹੀਰਾ ਵਪਾਰੀ ਮੇਹੁਲ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਬੈਲਜੀਅਮ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਪਥਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਮੇਹੁਲ ਚੌਕਸੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਮੇਹੁਲ ਚੌਕਸੀ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਨੀਰਵ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਉਹ ਲੰਡਨ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੇਹੁਲ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਬੈਰ ਅਜੇ ਇਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਗੱਲ

ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਗਰਮ 'ਚ

ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਹਮਾਰੇ ਮੇਹੁਲ ਭਾਈ' ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੈਰੇਬਿਆਈ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਗਈਆਂ ਸੀ ਪਰ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਪਰਤੀਆਂ। ਹੁਣ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਹਵਾਲਗੀ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕਿੱਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਰੇਬਿਆਈ ਦੇਸ਼ ਐਂਟੀਗੁਆ ਜੇਕਰ ਚੌਕਸੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬੈਲਜੀਅਮ 'ਚ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ ਅਸਥਾਈ ਕਾਰਡ ਵੀ ਰੱਦ ਹੋ ਜਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਦੋਂ ਵੀ ਹਵਾਲਗੀ ਏਨੀ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਚੌਕਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਕੀ ਚੌਕਸੀ ਸਚਮੁੱਚ ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਹੈ?

ਮਹਿਬੂਬਾ ਵਲੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਰਾਜੌਰੀ: ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ (ਪੀ. ਡੀ. ਪੀ.) ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫਤੀ ਨੇ (ਐਨ. ਸੀ.) ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਧਾਰਾ 370 ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਨਾ

ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਮੁਖੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ. ਸੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿਬੂਬਾ ਮੁਫਤੀ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚਲੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਏਜੰਡੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਿੱਟੂ ਵਲੋਂ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਸਾਮ ਦੀ ਡਿਬਰੂਗੜ੍ਹ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਅਤੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਅੰਮਿਤਭਾਲ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਤੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਚੈਟ ਦੇ ਲੀਕ ਹੋਏ 'ਸਕ੍ਰੀਨਸ਼ਾਟ' ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰਤਾ ਵੱਲ ਧੱਕ

ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੇ ਭੇਸ 'ਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੱਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ ਰੁਖ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਾਦਾ (ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਰੋਝਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਣ ਦਿਆਂਗਾ। ਬਿੱਟੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਲੋਕ

ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਆਦਰਤਾ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ 'ਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 50 ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, 50 ਰਾਜ, 1 ਅੰਦੋਲਨ (50501) ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਅਮਰੀਕੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ 250ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ, ਟੇਸਲਾ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਭਰ 'ਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਚ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਲਮਾਰ ਅਬਰੇਗੋ ਗਾਰਸੀਆ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਲ ਸੈਲਵਾਡੋਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਕ 'ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ' ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 'ਨੋ ਕਿੰਗਜ਼' ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਖਤੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ

ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਡਿੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 45 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰ ਟਰੰਪ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਚ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 41 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿ 1952 ਅਤੇ 2020 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਲਈ ਔਸਤ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਰੇਟਿੰਗ 60 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਘੱਟਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 'ਚ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰੇਟਿੰਗ 47 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਇਕ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਰੇਟਿੰਗ ਟੈਰਿਫ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ 47 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 43 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਰਵੇਖਣ 'ਚ ਸਿਰਫ 37 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਮੌਕੇ ਇਹ 42 ਫੀਸਦੀ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਇਨਕਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਫਸਰ ਕਮਾਂਡਰ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕੁਲਭੂਸ਼ਣ ਸੁਧੀਰ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਵਲੋਂ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਜਾਸੂਸ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਰੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ (ਆਈ. ਸੀ. ਜੇ.) ਨੇ ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੌਂਸਲਰ ਪਹੁੰਚ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 9 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿ 'ਚ ਭੜਕੀ ਹਿੰਸਾ

ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫ਼ੌਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਾਸੂਸ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਪਵ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਈ. ਸੀ. ਜੇ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਂਸਲਰ ਪਹੁੰਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੁਲਭੂਸ਼ਣ ਜਾਪਵ ਇਕ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜਲ

ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਈਰਾਨ ਦੇ ਬਾਬੁਰ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਾਕਿ ਵਲੋਂ 3 ਮਾਰਚ 2016 ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਜਾਸੂਸੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈ. ਸੀ. ਜੇ. 'ਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਪਵ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਪਾਕਿ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲਰ ਪਹੁੰਚ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਸੰਜੇ ਭੰਡਾਰੀ ਵਲੋਂ ਈ.ਡੀ. ਦੀ 'ਭਗੌੜਾ' ਐਲਾਨਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਡੀਲਰ ਸੰਜੇ ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ 'ਚ ਭੰਡਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 'ਭਗੌੜਾ' ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੰਡਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਯੂ.ਕੇ. 'ਚ ਉਸਦਾ ਰਹਿਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੈਧ ਹੈ। ਭੰਡਾਰੀ ਨੇ 19 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ.ਡੀ. ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਅਸਪਸ਼ਟ, ਗਲਤ' 'ਤੇ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਗੌੜਾ ਅਪਰਾਧੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਲੰਡਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਭਾਰਤ ਹਵਾਲਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਬਿੱਟੂ, ਮਜੀਠੀਆ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾ-ਫਾਸ਼

ਦੋ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ; ਪੱਚੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਮੋਗਾ: ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨ.ਐਸ.ਏ.) ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 25 ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਖਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਸਰਦਾਰਗੜ੍ਹ, ਬਠਿੰਡਾ), ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਨਿਊ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਖੰਨਾ) ਤੇ ਮੋਗਾ ਦੇ ਨਾਬਾਲਿਗ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ 'ਚੋਂ ਬਲਕਾਰ ਤੇ ਨਾਬਾਲਿਗ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਮਰਥਕ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੀਮ' ਨਾਂ ਦੇ ਵਟਸਐਪ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਗਰੁੱਪ ਚੈਟ ਦੇ ਲੀਕ ਹੋਏ ਸਕਰੀਨਸ਼ਾਟ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਸਵਨੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਇਕ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਫੇਕ ਆਈਡੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਬਿੱਟੂ, ਮਜੀਠੀਆ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਮਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ (ਐਨ.ਐਸ.ਏ.) 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ

ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਗਤਬਤੀ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਡੀਆਈਜੀ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਿਗੜਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮੋਗਾ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀ (ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ (ਯੂਏਪੀਏ) ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ 'ਚ ਐਫਏਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂ ਸੰਹਿਤਾ (ਬੀਐਨਐੱਸ) ਦੀ ਧਾਰਾ 61 (2) (ਬੇ), 113 (3), 152, 353 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਚੈਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਓਧਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਦਾਰਗੜ੍ਹ 'ਚ ਦੁੱਧ ਦੀ ਡੋਅਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਨਾਲ ਹੈ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ

ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ

ਚੈਟ 'ਚ ਭੜਕਾਊ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਚਰਚਾ

'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੀਮ' ਨਾਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ, ਮਜੀਠੀਆ ਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ ਸਮੇਤ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਚੈਟ 'ਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਿੰਗ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਭੜਕਾਊ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਤਲਵਾੜਾ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮਰਹੂਮ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਹੀ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਬਿੱਟੂ... ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ...

ਜਲੰਧਰ: ਵਟਸਐਪ ਚੈਟ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਖੰਨਾ ਦਾ ਬਲਕਾਰ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੰਬਰ ਬਿੱਟੂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਾਲਾ, ਜਿਹਦੇ ਕਰ ਕੇ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨੇ, ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ, ਜਿਨੇ ਭਾਈ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਕਰੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਜਿਨੇ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਭਾਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਖਾਲਸਾ ਜੀ 'ਤੇ ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਏ. ਲਗਾਈ। ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ-ਕੌਣ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਐ। ਸੰਧੂ ਪਵਨ ਲਿਖਦਾ ਹੈ- ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਆਂ, ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਂਭਿਆ। ਇਸ ਚੈਟ 'ਚ 644 ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਹ ਚੈਟ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਹੋਈ, ਇਹ ਤਾਂ ਹਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮੱਛੀ ਵਾਲਾ ਨਿਕਲਿਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਸਮਰਥਕ

ਖੰਨਾ: ਚੈਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਖੰਨਾ ਦੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੱਛੀ ਫਰਾਈ ਰੇਹੜੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਨਿਕਲਿਆ।

ਸੋਮਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਮੋਗਾ ਤੇ ਖੰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਲਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਫੜਿਆ। ਬਲਕਾਰ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਹੀ ਘਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਲਗਪਗ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੀਟ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਬਲਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੀਟੀਬੀ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚ ਸੋਸ਼ਲ ਚੈਟ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਲਕਾਰ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੋਗਾ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਫਾਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਅਕਸਰ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਲਿਖਦਾ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਐੱਨ.ਐੱਸ.ਏ. ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਬਲਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ, ਕੇਂਦਰੀ ਰੇਲ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਗ੍ਰੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਖੰਨਾ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਬਲਕਾਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ 'ਚ ਕਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦਾ ਨਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬਲਕਾਰ ਸਵੇਰੇ ਰੇਹੜੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਰਤਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਬਲਕਾਰ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕੇਸ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਾਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਬਲਕਾਰ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਫੋਨ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਰਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕੱਟੜਵਾਦ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੌਰਾ; ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਬਾਰੇ ਵਾਰਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਆਪਸੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇ.ਡੀ. ਵੇਂਸ ਨੇ ਅੱਜ ਰੱਖਿਆ, ਉਰਜਾ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਮਾਰਗ ਸਥਿਤ ਨਿਵਾਸ 'ਤੇ ਵੇਂਸ, ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਉਸ਼ਾ ਚਿਲਕੁਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਇਵਾਨ, ਵਿਵੇਕ ਤੇ ਮੀਰਾਬੇਲ ਦੀ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੇਂਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਘੀਆਂ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਟਕਰਾਅ ਸਮੇਤ ਆਪਸੀ ਹਿਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਸੰਵਾਦ ਤੇ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਪਾਠਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਤੇ ਵੇਂਸ ਨੇ ਦੁਵੱਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਤੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਇਕ ਆਪਸੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਭਾਰਤ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰ ਸਮਝੌਤੇ (ਬੀ.ਟੀ.ਏ) ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਰਜਾ, ਰੱਖਿਆ,

ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਗ੍ਰੇਟ ਅਗੇਨ (ਐਮ.ਏ.ਜੀ.ਏ.) ਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ 2047 ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਕਾਰ ਨੇਤਲੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਖਾਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ 'ਚ ਕਵਾਡ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ. ਜੈਸ਼ਕਰ, ਐਨ.ਐਸ.ਏ. ਅਜੀਤ ਡੋਵਾਲ ਤੇ

ਰਣਨੀਤਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ 'ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ

ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕੀਤੇ ਦਰਸ਼ਨ

ਜੇ.ਡੀ. ਵੇਂਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸ਼ਾ ਵੇਂਸ ਅਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਬੱਚੇ ਈਵਾਨ, ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਮੀਰਾਬੇਲ ਨੇ ਪੂਰਬੀ ਦਿੱਲੀ ਸਥਿਤ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨੋਂ ਬੱਚੇ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਸਨ। ਹਾਸਿਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਮਰੀਕੀ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਤਕਰੀਬਨ 55 ਮਿੰਟ ਮੰਦਰ 'ਚ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਜੇ.ਡੀ. ਵੇਂਸ ਨੇ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਮੰਦਰ ਲਈ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਿਖਿਆ।

ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 'ਚ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀ.ਸੀ. ਦੀ ਆਪਣੀ ਫੇਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਫਲਦਾਇਕ

ਕਰਨੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ

ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ: ਝਾਰਖੰਡ

ਦੇ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਸਥਿਤ ਬਾਲੀਗੁਮਾ 'ਚ ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 10 ਵਜੇ ਕਰਨੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਨੋ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਨੋ ਸਿੰਘ ਸਕੂਟੀ 'ਤੇ ਕਿਤਿਓਂ ਪਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਮਾਰਗ 33 (ਰਾਚੀ-

ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ) ਸਥਿਤ ਮਿਨੀ ਪੰਜਾਬ ਹੋਟਲ ਨੇੜੇ ਗਲੀ 'ਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਗੋਲੀ ਸਿਰ 'ਚ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲਦੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੈਨਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਰਾਚੀ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਜਾਮ ਕਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਤ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੇਸ ਦਰਜ

ਜੈਪੁਰ: ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਪੋਸਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫਿਲਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਨੁਰਾਗ

ਕਸ਼ਿਅਪ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਬਜਾਜ ਨਗਰ ਥਾਣੇ 'ਚ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਰਾਤ ਇਕ ਐਫਏਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਰਕਤ ਨਗਰ ਦੇ ਅਨਿਲ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਨੇ ਅਨੁਰਾਗ ਖਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦਤ ਪੋਸਟ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਅਪਸ਼ਬਦ ਬੋਲ ਕੇ ਜਾਤੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚ ਤਾਪਮਾਨ 42 ਤੋਂ ਪਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੱਛਮੀ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਹਲਕੀ ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਵਰਖਾ ਨਾਲ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਤਾਪਮਾਨ 'ਚ ਵਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ 42 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਰੀਦਕੋਟ 'ਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਪਮਾਨ 42.7 ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ 'ਚ 42.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਦਲ ਵੀ ਛਾਏ ਰਹੇ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

26 ਅਪਰੈਲ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਫੈਸਲਾ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ, ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਸੰਬੰਧੀ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਗਦੀਪ ਧਨਖੜ ਵਲੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਆਰ. ਐਨ. ਰਵੀ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ।

ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੇ 'ਸੁਪਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਬਣਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਮਿਸ਼ਾਈਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਪ ਧਨਖੜ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਉੱਘੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਣਦੀਪ ਸੂਰਜੇਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡੀ. ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਰਗੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਆਰ. ਐਨ. ਰਵੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੋਕੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਇਸ ਵਤੀਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖਟ-ਖਟਾਇਆ ਤਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਅੱਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ ਉਹ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਾਪਿਸ ਭੇਜ ਦੇਵੇ। ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਮੁੜ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜਾਂ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰਿਜੀਜੂ ਨੇ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉੱਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਰੀਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਮਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ, ਕਾਰਜ ਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਨਿਸਚਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਸੰਬੰਧੀ ਇਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਪਾਲਾਂ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੋਕੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਪਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਵਾਗਤ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਅੱਜ ਜਿਵੇਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਬਾਰੇ ਬੋਲਦੇ, ਤਾਹਨੇ-ਮਿਹਣੇ ਦਿੰਦੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੋਤਤੇ ਫੋਲਦੇ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਉਜਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਣਾ, ਕੁਰਸੀ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇਣੀ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਪੱਲਾ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡ ਦੇਣਾ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕਿੰਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਲਈ ਡੂੰਘਾਈ 'ਚ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਕੇਸ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜਾਂ ਉਪਰਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਕੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਪੜ੍ਹਾਕੂਆਂ, ਪਾਰਖੂਆਂ ਤੋਂ ਬਣਵਾ ਸਕੇ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਬਣਵਾ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਸਕੇ? ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ। ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਗੱਲ ਇਕੱਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੱਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ-ਸਰਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ 'ਰੋਟੀ-ਪਾਣੀ' ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ? ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨੀਤੀਵਾਨ, ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗਰਕ ਹੋ ਰਹੇ, ਉਜੜ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਵੇਂ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ? ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪੀ.ਐੱਚ.ਡੀ. ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬੱਸ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਰਥ! ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਖੋਜੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਾਨਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਖੱਟਣਾ ਜਾਂ ਚਲਿਆਂ-ਬਾਲਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਨਹੀਂ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਲੱਖਾਂ ਬੱਚੇ, ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਗਰਮ-ਸਰਦ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਧੋਲੀ ਗਈ। ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧੀ। ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਧਿਆ। ਆਇਲੈਟਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਰੋਲ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਰਨ ਜਾਣ ਸਕੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਿਉਂ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ?

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਚੰਗੀ ਖੇਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਬਟੋਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰ 'ਚ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਖਰ ਹਾਲ ਕੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਉਹੋ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੱਖ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸੁਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਗਣ ਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਮਨੋ ਨਹੀਂ, ਬੇਬਸੀ 'ਚ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੋਈ ਵੇਚਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬ 'ਚ 17 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ

ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। 14 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ। 8 ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਦਰਜਨਾਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਆਰਟਸ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਆਇਲੈਟਸ ਸੈਂਟਰ ਹਨ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੀ.ਸੀ.ਐੱਸ., ਆਈ.ਏ.ਐੱਸ., ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਸ., ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੈਂਟਰ ਹਨ।

ਲਗਭਗ ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਮਿਡਲ, ਹਾਈ, ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਉਸ ਸੂਬੇ 'ਚ ਜਿਥੇ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣਾ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਅਦਾਰੇ ਆਖਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਗਏ ਹਨ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਪਿੱਛੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਵਨਾ? ਕਦੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰੀਆ, ਖਾਲਸਾ, ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹੱਥੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਕੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਫੱਟੀ-ਬਸਤਾ ਵੀ ਪੋਚ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਹਾਲਾਤ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੱਚੇ, ਪੱਕੇ ਠੋਕੇ 'ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਰੋਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰਾ ਗ੍ਰੇਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਵਾਪਿਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਗੇ? ਨਵੇਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਟੀਚਰ ਇਥੇ ਵੀ ਠੋਕੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਮਿਡਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਕਲਾਸਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੱਪਤ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ ਸੀ, ਚੰਗੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਟੀਚਰਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸੀ, ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੋਚ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰੂਵੀਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਆਇਲੈਟਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੇਗਾਨੇ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਰੇਨ ਡਰੇਨ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਧਨ ਦੀ ਇਥੋਂ ਨਿਕਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਆਰਟਸ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਸਟਮ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਪ ਦੁੱਖ ਸਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ' 'ਚ ਸੰਕਟ 'ਚ ਹੈ। ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੁੱਝੇਂ ਮਾਰੂਥਲ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵਧ

ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਸੱਥ ਟੁਟ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਫੈਸਲੇ ਹੁਣ ਪਰਿਆ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਲਤੀ, ਥਾਣਿਆਂ ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਢੁੱਠਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੱਥਾਂ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਪੈਸੇ ਵਾਲਿਆਂ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੁਣ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣ ਸਮੀਕਰਨ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕੰਮੇ, ਅਸਿੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਾ ਉਠੇ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਦੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਇਲਾਕਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰੂਹਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਲਿਖਣਾ-ਪੜ੍ਹਨਾ, ਵਿਚਾਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਹੂ 'ਚ ਸੀ ਅਤੇ ਲਹੂ 'ਚ ਸੀ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਲਈ ਖੜ੍ਹਨਾ, ਮਰਨਾ। ਚੰਗਾ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਵਸਦੇ ਦਰਿਆ, ਜਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਨ ਸੀ।

ਸਿਆਸੀ ਖੇਡਾਂ ਇਸਦਾ ਲੋਕ ਤੋਤਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਢਾਈ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਢ-ਵੱਢਾਗਾ, ਭਾਈ-ਮਾਰ, ਸਾਜ਼ਿਸਾਂ, ਸਵਾਰਥੀ ਸੋਚ ਪਿੱਠ-ਛੁਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਤੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਲਪੇਟਿਆ ਸੰਕੀਰਨ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕਿ ਅੱਜ ਸੋਚੇ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਸਿਉਂਕ ਨਾਲ ਭੰਨਿਆ, ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖਾਧਾ ਨਰਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਿਸਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨਸੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟਿਆ ਕੁਨਬਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਧਰਤ ਛੱਡ ਬੇਗਾਨੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਲੱਭਦਾ ਹੈ।

ਕਾਰਨ ਇਕੋ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵੱਡਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ-ਸੋਚ ਨਾਲੋਂ ਮੋਹ ਤੋਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਕਲ 'ਤੇ ਪੱਲਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੋਚ ਨਿਰੀ-ਪੂਰੀ ਵਿਵਹਾਰਕ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਜੰਮਦੇ ਹੀ, ਮਰਨ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਖੱਬੀ ਖਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਗਏ ਹਾਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਵੱਡਾ ਕਮਾਓ, ਮੈਂਜਾਂ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਇਥੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਇਥੋਂ ਤੁਰ ਜਾਓ, ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਓ, ਉਥੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਬੱਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿਓ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੋਚ ਕਿਥੇ ਗਈ? ਵਿਚਾਰ ਕਿਥੇ ਗਏ? ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਕਿਥੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ?

ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਿੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ, ਹੋਰ ਹੀ ਵਹਿਣਾ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਘੜ ਸਕੇ। ਸੂਬਾ 'ਦਾਨ-ਪੁੰਨ' ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਦਫਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੋਣਕਾਂ ਹਨ। ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ, ਦਿਖਾਵਾ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਸਥਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦਾਨ-ਪੁੰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਲੰਗਰ ਸੇਵਾ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਆਤੁਰ ਹੈ, ਨਸ਼ਾ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦਾ। ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਗਰੀਟਿੰਗ ਤੱਕ!

ਹੁੰਦਾ ਏ ਇਸ਼ਾਰਾ ਜਦੋਂ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਕਰੋ ਭਾਈ ਅੰਤਰਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਾਲੇ ਰੱਖਦੇ 'ਮੀਟਿੰਗ' ਜੀ। ਘੜੀ ਘੰਟਾ ਬੈਠ ਭੇੜ ਯਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਰਦੇ 'ਰਪੀਟਿੰਗ' ਜੀ। ਕੌਮ ਤਾਈਂ 'ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ' ਭੁੱਲ ਕੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੁੱਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਚੀਟਿੰਗ ਜੀ। ਗੁਰੂ ਘਰੋਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਏ ਲੰਗਰ 'ਸਵਾਦੀ' ਬਣ ਲਾ ਲਾ ਚਟਖਾਰੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ 'ਈਟਿੰਗ' ਜੀ। ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੇ ਹਲਵੇ 'ਚ ਪਾਏ ਹੁੰਦੇ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਘਿਉ ਦੀ ਘੂਕੀ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਣ ਸਲੀਪਿੰਗ ਜੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਛਪੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਫੋਟੋ' ਦੇਖ ਫੋਨ ਉੱਤੇ ਦੇਣ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ 'ਗਰੀਟਿੰਗ' ਜੀ!

ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ-2025: ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਲੜਾਈ?

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਤਮਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਯਾਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਸਜਿਦ, ਮਦਰੱਸਾ, ਕਬਰਿਸਤਾਨ, ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ-ਭਲਾਈ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ—ਪਹਿਲਾਂ 1954 ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 1995 ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਵਕਫ਼ ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2013 ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਅਸਲੀ ਹੰਗਾਮਾ 2025 ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਜਦੋਂ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

ਡਾ. ਅਸਲਾਮ ਅਰਸ਼ਦ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਦਪੁਰ

ਵਕਫ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਲਚਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੱਸਿਆ, ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਮੰਨਿਆ, ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ।

ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੀ ਚਲ ਜਾਂ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਔਲਾਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਔਲਾਹ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੇ ਵਾਰਿਸ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮਕਸਦ ਵਕਫ਼ ਕਰਦੇ ਵਕਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ—ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਦਰੱਸਾ ਚਲਾਉਣਾ, ਅਨਾਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਣਾ। ਯਾਨੀ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਕਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਵਕਫ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੋ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ—ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਯਾਨੀ ਵਕਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੌਖਿਕ (ਮੂੰਹ-ਜ਼ਬਾਨੀ) ਐਲਾਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ। ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵਕਫ਼ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਦੋ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—ਕੇਂਦਰੀ ਵਕਫ਼ ਪਰਿਸ਼ਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਕਫ਼ ਪਰਿਸ਼ਦ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਤੈਅ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਦੇਖਭਾਲ, ਸਰਵੇ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 'ਮੁਤਵੱਲੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1995 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਰਵੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 40 ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਕਈ ਵਕਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਵਕਫ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ

ਭਗਵਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਏ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਹੁਣੇ ਜਹੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਉੱਪਰ ਆਰਜ਼ੀ ਰੋਕ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਰਾਹਤ ਆਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰਿਜਿਜੂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 24 ਘੰਟੇ 'ਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਲੰਮੀ ਮੁਹਲਤ ਲੈਣ ਲਈ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਭਗਵਾ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਲੂਮ ਹਿੰਸਿਆਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਏਜੰਡੇ ਬੋਧਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤੂਠ ਬੋਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਭਗਵਾ ਆਈ.ਟੀ.ਸੈਲ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਚ ਜੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹਾਲੀਆ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁਤੰਤਰ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਡਾ. ਅਸਲਾਮ ਅਰਸ਼ਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।—ਸੰਪਾਦਕ

ਨਿਬੇੜਾ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 85 ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਆਮ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਮੀਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਕਦੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰੀਏ 2025 ਦੇ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਬਦਲਾਅ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡਾ ਹੈ—ਉਹ ਹੈ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣਾ।

ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਬਦਲਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਕਫ਼ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਹੁਣ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਕ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਿਛਲੇ ਵਾਕ ਵਿਚ 'ਵੀ' ਇਕ ਫਲਾਵਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਲਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕੋ ਕਿ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਕਿਵੇਂ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੋਰ-ਫੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ (ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਜੱਜ, ਜਾਂ ਨਾਮਵਰ ਲੋਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਹੋਣ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਰਥ ਟਰੱਸਟਾਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਛੱਡੇ, ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ, ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਦਾਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਸਰਵੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਕਰੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਸਰਵੇਖਣ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਯਾਨੀ ਕਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ

ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

ਤੀਜਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਦਾ ਧਾਰਾ 40 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਇਹ ਤਾਕਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਕਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਇਹ ਐਸ ਵੀ ਮੈਂ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ।

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਲਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਪਰਲੇ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਕੱਲ੍ਹ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਸੰਸਦ ਤਾਂ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੰਸਦ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ ਪਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਫਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਵਿੱਤੀ ਆਡਿਟ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੋਰਟਲ, ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਿਆਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਗੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਬਣੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵਕਫ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਅਤੇ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਰੈਂਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲੱਗਭੱਗ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਬੋਹਰਾ, ਆਗਾਖਾਨੀ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸਮੁਦਾਇ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਇਸ ਸੋਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਏਨਾ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ—ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ? ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ—ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ, 2025 ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਈ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ

ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਟਰੱਸਟਾਂ ਜਾਂ ਚਰਚ ਬੋਰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਕੀ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਆਰਟੀਕਲ 15 ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਧ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਆਰਟੀਕਲ 25 ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਹੁਣ ਕਲੈਕਟਰ (ਡੀਸੀ) ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?

ਆਰਟੀਕਲ 26 ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਖੁਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਆਰਟੀਕਲ 29 ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੋਧ ਉਸ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਆਰਟੀਕਲ 300ਏ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਕਫ਼ ਦੀ ਮਾਲਕੀਅਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲੱਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੰਤਰਿਮ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਫਿਲਹਾਲ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਕਫ਼ 'ਬਾਇ ਯੂਜ਼ਰ' ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ—ਯਾਨੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਸਜਿਦ, ਮਦਰੱਸੇ, ਜਾਂ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਕਫ਼ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਕਫ਼ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ

ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤਾਰਤ ਜਵਾਬ ਮੰਗੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਲੜਾਈ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਮੰਨ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹਿਸ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਵੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਕਫ਼ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਔਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ 'ਤੇ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਤਾ ਦੀ ਉਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੁਧਾਰ' ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਕੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਕੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ? ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਲੰਮੀ ਅਦਾਲਤੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਦੱਬ ਜਾਵੇਗਾ?

ਸਵਾਲ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਜਵਾਬ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ—ਪਰ ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ, ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਕਸੌਟੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਪੀਰਾਂ, ਫ਼ਕੀਰਾਂ, ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਜੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਤੁਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵੇਲੇ 'ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਚਰਚਾ' 'ਚ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ?

ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਮਰੇ, ਪਖਾਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਕੀ ਅਮੈਰੀਟਸ ਸਕੂਲ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਪਾਤਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ?

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਿਆਣੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬੋਲ ਬਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਨ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਹਨ, ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹਨ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾਨੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੋੜ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਬਾਕੀ ਦਿਖਾਵੇ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪੁਲਾਘਾਂ ਭਰਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ। ਇਹੀ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਿਆ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੋ ਸਕੇਗੀ।

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 26ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2025)

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬਾਨੀ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ, ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਅਯੋਧਿਆ ਸਲਵਾਨ ਅਤੇ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 26ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’

17 ਮਈ 2025 ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮੀ 6:00 ਵਜੇ

Atlantis Banquets

1273 N. Rand Road,
Arlington Heights, IL 60004

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੌਡਸਾ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ

ਹਰਮਨ ਬਿੰਦ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਲਖਵੀਰ ਚੌਡਸਾ

ਪਾਲਾ ਸ਼ੇਰਮਾਰ

ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ
ਸਿੰਘ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ
ਦਿੱਲੋਂ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ
ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਭੱਠਲ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ
ਕਲੇਰ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਸਾਹੀ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਦਰੜ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਭੂਰਾ

ਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਘੁੰਨ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਵਾਲੀਆ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
(ਅਮਰ ਕਾਰਪੈਠ)

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ
ਧਾਲੀਵਾਲ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਮੰਡੇਰ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਸਪਰਿਗਵਾਲ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ
ਮੁਲਤਾਨੀ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਧਾਲੀਵਾਲ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਜੌੜਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਸੰਘਾ

ਆਗਿਆਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਬਾਠ

ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ
ਢਿੱਲੋਂ

ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ
ਥਾਂਦੀ

ਡਾ. ਨਵਦੀਪ
ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
(ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਲੈਲ

ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਚੌਡਸਾ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਟਿਵਾਣਾ

ਸੁਖਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਅਟਵਾਲ

ਸ. ਰੈਪੀ ਸਿੰਘ
ਹੀਰ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ
ਗਾਖਲ

ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

PUNJAB TIMES NIGHT 2025

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
(ਚੀਫ਼ ਗੈਸਟ)

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਦਿਲਗੀਰ
(ਸਿੱਖ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ)

ਇਕਬਾਲ ਮਾਹਲ
(ਟੀ.ਵੀ. ਪ੍ਰਸਨੈਲਿਟੀ)

ਪ੍ਰੋ. ਸੁਹਿੰਦਰ ਬੀਰ

ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
ਗੁਰਾਇਆ

ਦਵੀ ਦਵਿੰਦਰ
(ਸੰਪਾਦਕ:
ਸਪੋਕਸਮੈਨ)

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ
(ਮੁਖੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ
ਵਿਭਾਗ)

ਸਾਡੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਝੱਜ

ਜਸਮੀਰ ਸਿੰਘ

ਮੱਖਣ ਬੈਂਸ

ਰਜਿੰਦਰ ਟਾਂਡਾ

ਗੁਰਚਰਨ
ਮਾਨ

ਸੈਮ ਚਾਹਲ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ

ਜਗਜੀਤ
ਨੌਸ਼ਹਿਰਵੀ

ਡਾ. ਦਲਬੀਰ
ਪੰਨੂ

ਹਰਵਿੰਦਰ
ਵਾਲੀਆ

ਗੁਰਮੇਲ ਕੰਗ

ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ

ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਕਾਹਲੋਂ

ਰਾਜਵੀਰ
ਬੋਪਾਰਾਏ

ਲਖਵੀਰ
ਜੌਹਲ

ਮਨਜੀਤ
ਨਾਗਰਾ

ਹਰਜਿੰਦਰ ਜਿੰਦੀ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਮਿਆਣੀ

ਪਰਮਿੰਦਰ
ਗੋਲਡੀ

ਡਾ. ਵਿਕਰਮ
ਗਿੱਲ

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰੰਗੀ

ਜਗਪਾਲ
ਗਰੇਵਾਲ

ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਅਜੈਬ ਲੱਖਣ
ਖਹਿਰਾ

ਜਸਪਾਲ
ਘੋਤੜਾ

ਡਾ. ਰਛਪਾਲ
ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ

ਰਘਵਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ

ਠਾਕਰ
ਬਸਾਤੀ

ਸਨੀ ਕੁਲਾਰ

ਰੋਨੀ ਕੁਲਾਰ

ਪ੍ਰਦੀਪ ਕਾਹਲੋਂ

ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ

ਰਾਣਾ ਸਿੰਘ
ਵਿਰਕ

ਧਰਮਿੰਦਰ
ਖਟੜਾ

ਯਾਦਵਿੰਦਰ
ਖਟੜਾ

ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਸੰਧੂ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ
ਸੰਧੂ

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਸ਼ਿਵਇੰਦਰ
ਸਿੰਘ

ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ
ਕਲੇਰ

ਸਤਨਾਮ
ਸਿੰਘ ਔਲਖ

ਨਵਤੇਜ
ਸੋਹੀ

ਕਮਲਜੀਤ
ਘੁਮਾਣ

ਬਲਜੀਤ
ਟਿਵਾਣਾ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਪਿੰਦੀ ਫੀਨਾ

ਪਾਲ ਖਲੀਲ

ਜਸਬੀਰ
ਪਲੀਆ

ਸੁਰਿੰਦਰ
ਪਲੀਆ

ਅਮਰਦੇਵ
ਬਦੇਸ਼ਾ

ਪ੍ਰਦੀਪ
ਸਲਵਾਨ

ਰਜਿੰਦਰ
ਦਿਆਲ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ
ਡੀ ਸੀ

ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਸਰਾਂ

ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ

ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ
ਭੁੱਲਰ

ਪਾਲ
ਧਾਲੀਵਾਲ

ਸੁਖਪਾਲ ਗਿੱਲ

ਬਲਬੀਰ
ਬੈਦਵਾਨ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ 26ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ 17 ਮਈ ਨੂੰ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ, ਗੀਤਕਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ: ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੀ ਸੀ ਐਸ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ-ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮਿਡਵੈਸਟ); ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਪਾਓ); ਫਾਈਵ ਰਿਵਰਜ਼ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ-ਮਿਲਵਾਕੀ; ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਚ ਓ), ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ-ਇੰਡੀਆਨਾ; ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਇੰਡੀਆਨਾ; ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਯੂਥ ਕਲੱਬ ਇੰਡੀਆਨਾ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ-ਮਿਸ਼ੀਗਨ; ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ; ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ-ਡੇਅਟਨ (ਓਹਾਇਓ); ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਕਲਚਰਲ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ; ਇੰਡੋ ਅਮੈਰੀਕਨ ਹੈਰੀਟੇਜ ਫੋਰਮ ਫਰਿਜ਼ਨੋ; ਇੰਡੋ ਯੂ ਐਸ ਹੈਰੀਟੇਜ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਰਿਜ਼ਨੋ, ਸਵੇਰਾ ਇੰਕ।
ਮੀਡੀਆ ਪਾਰਟਨਰ: ਰੇਡੀਓ ਚੰਨ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਦੇਸੀ ਜੰਕਸ਼ਨ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ, ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ।

ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ 5 ਸਾਲ

ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਦਸੰਬਰ 2019 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 'ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ' ਵਿਰੁੱਧ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦਾ ਹੱਕ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਦੇ ਪੱਕੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਭੈਭੀਤ ਹੋਈ ਭਗਵਾ ਹਕੂਮਤ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਖਲਾ ਗਈ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਖਦੇੜਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਭਗਵਾ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਗਰੋਹਾਂ ਦੇ ਕਟਕ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। 23 ਫਰਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪੂਰਬ-ਉੱਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਾੜ-ਫੂਕ, ਵੱਖ-ਟੱਕ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਨੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰੇ ਵਰਗੇ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਚ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਫਿਰਕੂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ। ਇਹ ਸਭ ਮੀਡੀਆ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 53 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦਕਿ 700 ਫੱਟੜ ਹੋਏ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲਿਆਂ, ਡਰੇਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਮਜ਼ਲੂਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਘਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਮਸਜਿਦਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਅਤੇ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਣਾ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਖਾਸ ਟੀਚਾ ਸੀ।

ਫਿਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਜਰਿਮ ਹੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਝੂਠਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ 'ਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਸਾ 'ਟਰੰਪ ਦੀ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ (22-23 ਫਰਵਰੀ) ਗੜਬੜ ਫੈਲਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲਵਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ' ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। 'ਸਾਜ਼ਿਸ਼' ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈੱਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਬੇਕਸੂਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾੜਨ ਦੀ ਖਾਸ ਮੁਹਾਰਤ ਹੈ।

'ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 2617 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈੱਲ ਨੇ ਕਾਰਕੁਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸ਼ਰਜੀਲ ਇਮਾਮ, ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫ਼ਾਤਿਮਾ, ਦੇਵਾਂਗਨਾ ਕਲੀਤਾ, ਨਤਾਸ਼ਾ ਨਰਵਾਲ, ਸਫ਼ਾਰਾ ਜ਼ਰਗਰ, ਕਾਰਕੁਨ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ, ਸਲੀਮ ਮਲਿਕ ਸਮੇਤ 21 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੱਸਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਧਰਨਿਆਂ-ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਯੂਟੋਪੀਏ ਲਗਾ ਕੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਇਮ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ-ਗ਼ੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਉੱਪਰ ਬੈਠ ਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ 31 ਸਾਲਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀ, ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਕੈਦ ਹੈ। ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ (CAA) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਲੰਮੀ ਕੈਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਾਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਹੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ — ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਹੋਣਹਾਰ ਧੀ ਦੇ ਖਵਾਬ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਈ ਉਡੀਕਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵੈਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਕੈਦ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਇਹ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਫਿਰਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਂਤਮਈ

ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦੇਸ਼-ਧਰੋਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ, ਯੂਟੋਪੀਏ,

ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕ ਜਾਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਪਾਊਡਰ ਮਿਲਣਾ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਚੇਚਾ ਤਰੱਦਦ ਕਰਕੇ 25000 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ

ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਇਕਦਮ ਸਹੀ ਹੈ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੇ 18 ਵਿਚੋਂ 16

ਇਸੇ ਸਿੱਕੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਰਗਣੇ ਕਪਿਲ ਮਿਸ਼ਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੜਕਾਊ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ

‘ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਾਂਘ ਰਹੀ ਹਾਂ’

ਨਮਸਤੇ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਟੀਵੀ ‘ਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਚੀਕਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾਉਣ ‘ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ। ਪੱਖਪਾਤੀ ਮੀਡੀਆ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਜੋ ਕੁਝ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਇਕੋ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕਾ ਹੈ। ਹਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਬਦਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ‘ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ’ ਨੂੰ।

ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਤਾ ਅੰਦਰੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਸਕ। ਮੈਂ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਦੇਖਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਰੁਵੀਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਲੋਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜੋ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਕੋਰਟਰੂਮ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਹਕਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ?’ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ ਆਵਾਜ਼ ‘ਚ ਕਿਹਾ, ‘ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬੋਲਦੇ-ਬੋਲਦੇ ਅਟਕ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਚ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਵਸ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ

ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਉਹ ਖੜ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮ ਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਏਕਤਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਨਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਜਬਰ, ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਸਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਬਲੇ-ਤਾਰੀਫ਼ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਪਿਆਰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕਜੁਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ‘ਇੱਕ ਖਾਸ ਫਿਰਕੇ’ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨੇਹ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਈਦ-ਉਲ-ਫਿਤਰ ਮੇਰੀ 6ਵੀਂ ਈਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਮੈਂ ਇੱਥੇ (ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ) ਮਨਾਵਾਂਗੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਮੈਂ ਸਿਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਕਾਜਲ ਖਰੀਦ ਲਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਰੱਖੜੀ ਹੋਵੇ, ਮਹਿਲਾ ਦਿਵਸ, ਹੋਲੀ, ਈਸਟਰ, ਵਗੈਰਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹਿ-ਕੈਦਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਰੱਖੜੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੈਨੂੰ.....ਤੋਂ ਬਚਾ। ਹੋਰੋਹੋ...ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਹਰ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਜੀਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੀ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੇ? ‘ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ

ਇਹ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਕਰਦੀ।’ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ‘ਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਲੱਗਦੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਨਜਾਣੇ ਹੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ‘ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਖ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਜਾਂ ਭਟਕਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਤਫਰਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਨੰਤ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਲੱਗਦੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮਹਾਨ ਲੱਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਰਕਾਂ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੰਤ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋਸਤਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਬਲਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਡੱਟ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ।

ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਵਾਂ ਏਜੰਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ 2025 ‘ਚ ਇਕ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਸਟੇਅ ਲੈ ਲਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਬਖ਼ੂਬੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਖਾਸ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ, ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਕਰੂਰਤਾ ਤੋਂ ਖੋਫ਼ਜ਼ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ 21 ‘ਯੋਜਨਾ ਘਾਤਿਆਂ’ ਵਿਚ ਇਕ ਨਾਮ ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਕਿਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਹਾਰ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਫਿਰਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ‘ਚੋਂ ਸਮੋਏ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਵਰਤਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ। ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਕੁੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰਥਕ ਸੋਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਾਂਗ ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਉੱਪਰ ਵੀ ਪੂਰਬ-ਉੱਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ‘ਹਿੰਸਾ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਵਿਚ ‘ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਰੋਕੂ) ਕਾਨੂੰਨ’ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ 26 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਜੇ ਐਮ.ਬੀ.ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਜੋ ਖਵਾਬ ਸਨ ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ।

ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਚਟਾਈ ‘ਤੇ ਬੈਠੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂ ਲਿਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੀ ਲਿਖਾਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ, ਅਤੇ ਜੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ‘ਚੋਂ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਬੋਲਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਧਰਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਂਦੀ ਸੀ।

ਗੁਲਫਿਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲਟਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਬਦਲਦੇ ਗਏ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਸੜ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ! ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਉੱਪਰ ਲਗਾਏ ਸੰਗੀਨ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ,

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭੇ ‘ਤੇ)

ਮੌਮਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅਤੇ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਚਾਨਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਕੇ ਆਲੇ ਵਿਚ ਧਰ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਲੋਅ ਤਾਂ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਮਾਂਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਗਾਏ ਦੀਵਿਆਂ ਵੇਲੇ ਮੰਗੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਿੰਨ ਤਾਰੋਗੇ?

ਆਟਾ ਗੁੰਨਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਾਲ ਆਟਾ ਤਾਂ ਗੁੰਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਮਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਾਤ ਵਿਚ ਆਟਾ ਗੁੰਨਣ ਵੇਲੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਪਾਏ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁਲੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਪਾਵੋਗੇ?

ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਬੜੀ ਛੇਤੀ ਵਾਹੁਣ ਜੋਗੇ ਤਾਂ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਬਾਪ ਵੱਲੋਂ ਸਾਝਰੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਜੋਤੀ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰਨਾ ਅਤੇ ਹੱਲ ਵਾਹੁੰਦਿਆਂ ਬੱਗੇ ਤੇ ਨਾਹਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਣ ਕਣ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਏ।

ਬੋਤਲ-ਬੰਦ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਔਲੂ, ਝਲਾਰ ਜਾਂ ਟਿੱਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੁੱਕਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਜਾਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਿੰਮੇ ਹੋਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਝੀਕ ਲਾ ਕੇ ਪੀਣ ਵਿਚ ਕੇਹੀ ਅਮੀਰੀ ਹੁੰਦੀ?

ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਪਾਣੀ, ਕਦੇ ਜੁਸ, ਲੱਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰਲ ਪਦਾਰਥ ਤਾਂ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਿਆਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਖਰੀਦਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਘੁਮਿਆਰ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਚੱਕ ਤੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਘੁਮਿਆਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਜ-ਭਾਵੀ ਰੀਝਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸੁੰਦਰ ਫੁਲਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ ਹਰ ਤਰੇਪੇ ਨਾਲ ਪਰੋਈਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਸੂਖਮ ਅਤੇ ਰਾਂਗਲੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਤਾਰੇਗਾ?

ਪੁਰਾਣੇ ਘਰਾਂ, ਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਗਰਾਂਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕੁ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੀਤੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਵਸਤਾਂ, ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੌਣ ਲਾਵੇਗਾ?

ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਾਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜਿਉਂਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦੀ ਖੂਡੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਪਾਈ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਬਾਪ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। ਬਾਪ ਦੀ ਖੂਡੀ ਮੇਰੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਵੇਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੰਮ ਆ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਅਵਸਥਾ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਏਗੀ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਤੀਲੂ ਤੀਲੂ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਏ ਘਰ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਵੱਟ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੀ ਬਾਪ ਦੇ ਬਣਾਏ ਉਸ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਵੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢਲਦੇ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵਿਆਇਆ ਤਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬਿਤਾਏ ਰਾਂਗਲੇ ਅਤੇ ਹੁਸੀਨ ਪਲਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ

ਚਾਨਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਖਰੀਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨਵੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀਆਂ ਦਾ ਲਾਣਾ ਤਾਂ 'ਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਬਚਪਨੀ ਯਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਠਾ ਅਤੇ ਅਕਹਿ ਅਨੰਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪਰਤਿਆਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਪਾਕੀਸ਼ ਦੋਸਤੀਆਂ, ਸਾਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਯਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਕੋਰੋਪਣ ਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਮੁਹੱਬਤੀ ਇਬਾਦਤਾਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ। ਧਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਸੁਹੱਢਣੇ ਪਲਾਂ ਦੀ ਤਵਾਰੀਖ਼। ਨਵੇਂ ਸਿਰਜੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਨਿੱਜੀ

ਮੁਫ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਦ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੋਗੇ, ਪਰ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਅਮੁੱਲਤਾ ਆਪਣੇ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰੋਗੇ?

ਧਨ-ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਹਰੇਕ ਸੁਪਨਈ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਸੱਚ ਤਾਂ ਸਿਰਜ ਰਿਹਾ ਏ, ਪਰ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਘ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ ਮਨ ਵਿਚ ਉਠੇ ਆਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੋਗੇ?

ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਸੁੱਖ-ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਹੀ ਉਂਕ ਗਏ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਘਰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ।

ਇੱਟਾਂ-ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਬੈਂਡ-ਰੂਮ, ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ, ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਅਤੇ ਗੈਸਟ ਰੂਮ ਤਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਘਰ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ? ਦਲਾਨ, ਕੋਠੜੀ ਤੇ ਸਬਾਤ ਦੀ ਗੁੰਮਸੁਦਗੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ?

ਮਨੁੱਖ ਫੇਸ ਬੁੱਕ, ਵੱਟਸਐਪ ਆਦਿ ਸੋਸ਼ਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਮਿੱਤਰ-ਮੰਡਲੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਏ, ਪਰ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਖਨ ਦੇ ਮਾਣੇ ਹੋਏ ਪਲਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਰੀਸ ਇਹ ਫੇਸ ਬੁੱਕ ਮਿੱਤਰ ਕਿੱਥੇ ਕਰਨਗੇ? ਹੁਣ ਵੀ ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੋਂ ਜਵਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਜੇਹੇ ਮਾਣੇ ਅਮੁੱਲ ਪਲ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਮਿਲਦੇ ਨੇ?

ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ 'ਕੱਲਿਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਹਫ਼ਿਮੇਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੱਠੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਸੱਜਣ, ਮਿੱਤਰ-ਪਿਆਰੇ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿੱਜਤਾ ਕੀ ਪਾਵੇਗੀ?

ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਮਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਤਾਰ ਕੇ

ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਏ ਉਤਰਾ-ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਟਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਤਾਰਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ?

ਸਤਕ ਤੇ ਰੇਹੜੀ ਲਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਖਰੀਦ ਕੇ ਵਸਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਵਟਤ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ ਪੱਕਣ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਦੀ ਜਾਗੀ ਆਸ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨ ਤੋਲੋਗੇ?

ਕੌਰੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਤਾਰ ਹੀ ਦਿੰਦਾ। ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਜੇ ਜੇਕਰ ਕਾਗਜ਼ ਹੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ

ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਉਘੜਨਾ ਸੀ? ਕੌਰੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਕਵਿਤਾ, ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਕਲਮ-ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਖੁਦ ਉਸ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੇ ਵਿਸਮਾਦ ਅਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਬਿਮਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਤੱਕੜੀ ਵਿਚ ਤੋਲੋਗੇ? ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ।

ਮਾਂ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਗਰਭ ਵਿਚ ਪਾਲਦੀ। ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸੂਰਤ ਸੰਭਾਲਣ ਤੀਕ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਖਾਹਿਸ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਜਿਉਂਦੀ, ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦੀ ਛੱਤ ਦੇ ਕੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਦਰਿਆ-ਦਿਲੀ ਅਤੇ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ।

ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਓਗੇ, ਪਰ ਮਮਤਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਅਪਣਤ ਦੀ ਅਮੁੱਲਤਾ ਦਾ ਅਦਬੀ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣਾ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਿਆ।

ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੋਅ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿੰਦਤ, ਸਾਧਨਾ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਾਮੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ

ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਉਸਾਰੂ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਰ ਵਿਚਲੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਿਆਸਣ 'ਤੇ' ਕੌਰੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਕੁੱਖ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਤਾਂ ਲੈ ਲਈ, ਦੱਸਣਾ! ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ ਦੀ ਮਮਤਾ ਦਾ ਕੀ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ?

ਘਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਣੇ ਹੋਏ ਅਨਮੋਲ ਬਚਪਣੇ ਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਕੀ ਮੁੱਲ ਰਹਿ ਗਿਆ?

ਧਨ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਗਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਭਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਬੱਚਿਆਂ ਸੰਗ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਚੁੱਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿਸਕੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਾਓਗੇ?

ਨੌਕਰਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਖਰਚ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਫੜਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜਾ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਅਕਾਂਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਹੋਟਲ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਸਵਾਦਲੇ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਕੁੱਕ ਵੱਲੋਂ ਭਰੀ ਲਜ਼ੀਜ਼ਤਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਉਂਕ ਹੀ ਜਾਂਦਾ।

ਬੀਚ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਕੇ ਤਾਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਅਕਹਿ ਅਨੰਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਹਵਾ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਨਾਲ ਬੱਧੀ ਹੋਈ ਜੀਵਨ-ਡੋਰ ਦਾ ਤਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਅਹਿਸਾਸ ਮੰਨ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹਵਾ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਕਿ ਹਵਾ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਘੋਲਦੀ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਾਂ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਇਕਸੂਰਤਾ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੰਜੀਵਨੀ ਅਤੇ ਜਿਊਣ ਦੇ ਵਰਦਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਲਗਾਉਣੀ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ।

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੱਸ ਕੇ ਤਾਰਦੇ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਫੁੱਲ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੇ ਸੁਖਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਤਾਰਨਾ ਹੁੰਦਾ?

ਚੰਨ-ਚਾਨਣੀ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਚਾਨਣੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਚਾਨਣੀ ਸਾਡੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਝਰਦੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਚਾਨਣੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਮਾਣਦੇ।

ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਈ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸੱਜਣ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਰੂਹਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਪਿਘਲ ਜਾਣ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੰਜੂਸ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਦੇ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਪਾਉਣਾ ਜਿਹੜੀ ਪਰਬਤ ਦੀ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਉਚਾਈ ਵੱਲ ਦੇ ਕੇ ਉੱਚੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਝੀਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਸਗੋਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਨਿਹਾਰਦਿਆਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਦੇ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗੁਫ਼ਤਗੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਝੀਲ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਹਰ ਉਦਮ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹੁਤ ਉਚੇਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸੁੱਚੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਇਕ ਅਜੇਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਤਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਿਆਸਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿਤਾਰਦੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੇ ਕਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ, ਧਨ, ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਤ ਲੱਗਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਲਾਵੇਗਾ।

ਅਸੀਂ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਕਲਮਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਲ ਤਾਰਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਆਵੇਗ ਅਤੇ ਅਦਲੀ ਰੰਗ ਨਾਲ ਅੱਖਰ ਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦ ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਤੋਹਫ਼ਾ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦੇ, ਕਦੇ ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਝਾਕ ਕੇ, ਤੋਹਫ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਅਮੁੱਲਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਆ?

ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪੈਨ, ਸਿਆਹੀ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਦੇ, ਪਰ =ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਕਿਆਸਿਆ ਜਿਹੜੇ ਕਲਮ ਅਤੇ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਕੋਰੀ ਹਿੱਕੇ ਚੰਨ-ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦੇ ਨੇ?

ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਦਿੰਦੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਜੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤੀ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ?

ਹਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਅੱਖ ਪਹਿਨੇ ਲਿਬਾਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਂ ਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਆ?

ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਰਤੀ ਵੀ ਕੇਹੀ ਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਵਸਤ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁੱਲ ਪਾਉਂਦੀ, ਪਰ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ, ਮਨੋ-ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸੰਵੇਦਨਾ, ਮਨ ਦੀ ਤਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ?

ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਫ਼ਾਤਿਮਾ ਦੀ ਕੈਦ ਦੇ 5 ਸਾਲ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੱਤਾ ਦੇ ਖੌਫ਼ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਰਸੂਖ ਨਾਲ ਇਸ ਕਦਰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੀ-ਟਾਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜੱਜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ੁਅਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾ ਦੇ ਇਸਾਰੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਬੇਤੁਕੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ/ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ

ਕਰ ਸਕਣ। ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਵਾਮ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਧੱਕ ਕੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਸਕ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਕਾਰਨ ਠੱਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੈਰਵੀ ਦਾ ਆਰਥਕ ਬੋਝ

ਵੱਖਰਾ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਬੇਹੱਦ ਔਖੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚੋਂ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਮੀ-ਅੱਬਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਕੀ ਸਾਡਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਈਏ? ਉਹ ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਕੁੜੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਹੈ।'

ਉਸਦੀ ਨਹੱਕੀ ਕੈਦ ਦੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦੇਸ਼-ਬਦੇਸ਼

'ਚੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਨੇ ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਲਿਖੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਸ਼ਾਹ, ਰਤਨਾ ਪਾਠਕ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਵਾਰਾ ਭਾਸਕਰ ਵਰਗੇ ਫਿਲਮੀ ਸਿਤਾਰੇ ਵੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇ ਹਨ। ਨਸੀਰੁਦੀਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਬਲਾਤਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਖ਼ਾਲਿਦ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਦੇਣ

ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।' ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਵਾਰਾ ਭਾਸਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, '2020 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਲੋਕ ਸੀ.ਏ.ਏ.-ਐੱਨ.ਆਰ.ਸੀ. ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਿਰੋਧ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਲਫ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਪ੍ਰੇਮੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਹੈ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਭਾਸ਼ਾ' ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ... ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਰਦੂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਾਈ ਜ਼ੁਬਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਂਗ 'ਇੰਡੋ-ਆਰੀਅਨ' ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾ ਦਸਿਆ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜਸਟਿਸ ਸੁਧਾਯੂ ਧੂਲੀਆ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਵਿਨੋਦ ਚੰਦਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਜਸਟਿਸ ਧੂਲੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬੈਂਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਕੋਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਾਤੂਰ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਉਪਰ ਲਗੇ ਇਕ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਤੇ ਮਰਾਠੀ ਨਾਲ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ
ਫੋਨ: 98766-55055

ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਵਰਸ਼ਾਤਾਈ ਸੰਜੇ ਬਾਗਤੇ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਬੰਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਖਾਰਿਜ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੈਲੇਂਜ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਣੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਸ਼ਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ। ਭਾਸ਼ਾ ਧਰਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਭਾਸ਼ਾ ਸਮੁਦਾਇ, ਖਿਤੇ, ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਧਰਮ ਨਾਲ। ਭਾਸ਼ਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਫਰ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦਾ ਇਕ ਪੈਮਾਨਾ ਹੈ। ਉਰਦੂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 'ਗੰਗਾ-ਜਮੁਨੀ ਤਹਿਜੀਬ' ਜਾਂ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਤਹਿਜੀਬ' ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਮੂਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੁਭਾਵਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਮੰਤਵ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਖਣ ਦਾ 'ਟੂਲ' (ਸੰਦ/ਸਾਧਨ) ਬਾਅਦ 'ਚ ਬਣੀ'।

ਇਸ ਪੱਖਪਾਤੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਰਦੂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ, ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਰਦੂ ਵਿਰੁਧ ਇਹ ਪੱਖਪਾਤੀ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਰਦੂ ਬੋਗਾਨੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਰਦੂ ਵੀ ਮਰਾਠੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਾਂਗ ਇਕ ਇੰਡੋ-ਆਰੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸੇ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਜਨਮੀ ਹੈ।... ਅੱਜ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।... ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਸ਼ਬਦ 'ਹਿੰਦੀ' ਵੀ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਦੇ 'ਹਿੰਦਵੀ' 'ਚੋਂ ਆਇਆ। ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਇਸ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਵਹਾ ਦੋਵੇਂ ਬੰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਨੇ ਵੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਮੇਤ ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ

ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਉਧਾਰੇ ਲਏ ਹਨ।'

ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਮਰਾਠੀ ਵਾਂਗ ਉਰਦੂ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 8ਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ 22 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਈ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਪਾਰਲੈਂਸ) ਵਿਚ ਵੀ ਉਰਦੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ 'ਪਾਰਲੈਂਸ' ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਫੌਜਦਾਰੀ 'ਚ ਵੀ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਵੀ। 'ਅਦਾਲਤ' ਤੇ 'ਹਲਫਨਾਮਾ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਪੇਸ਼ੀ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੰਦਰ ਉਰਦੂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੰਧ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਦੇ। ਬੇਸ਼ਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 348 ਤਹਿਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਉਰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ', 'ਦਸਤੀ' ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।'

ਅਨੇਕਤਾ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।... ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕਤਾ ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨ ਵਿਭਿੰਨਤਾ 'ਚ ਹੈ: ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਕਦੀ ਵੀ ਸਾਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਆਓ ਉਰਦੂ ਸਣੇ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਬਣਾਈਏ।'

ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇਕ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਨਜ਼ਮ ਕੋਟ ਕੀਤੀ-

'ਉਰਦੂ ਹੈ ਮੇਰਾ ਨਾਮ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਰੋਂ ਕੀ ਪਹੋਲੀ
ਮੈਂ 'ਮੀਰ' ਕੀ ਹਮਰਾਜ਼ ਹੂੰ 'ਗਾਲਿਬ' ਕੀ ਸਹੇਲੀ।
ਕਿਉਂ ਮੁੜ ਕੇ ਬਨਾਤੇ ਹੋ ਤੁਅੱਸੁਬ ਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਮੈਨੇ ਕਭੀ ਖੁਦ ਕੋ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਾਨਾ
ਦੇਖਾ ਬਾ ਕਭੀ ਮੈਂ ਨੇ ਭੀ ਖੁਸ਼ੀਓਂ ਕਾ ਜ਼ਮਾਨਾ
ਅਪਨੇ ਹੀ ਵਤਨ ਮੇਂ ਹੂੰ ਮਗਰ ਆਜ ਅਕੇਲੀ।
(ਇਕਬਾਲ ਅਜ਼ਹਰ)

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼-ਮਰਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗਰੁਪ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉਰਦੂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਰਾਠੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਰਦੂ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦੇ, ਕਮ-ਜ਼-ਕਮ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਾਈਨਬੋਰਡ 'ਤੇ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ ਜੋ ਵਖ ਵਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।'

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬੰਧਤ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਾਈਨ ਬੋਰਡ ਉਪਰ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ 1956 ਤੋਂ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਮਰਾਠੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਫਿਰ ਅਮਰਾਵਤੀ ਦੇ ਡਿਵਿਜ਼ਨਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਕੇਸ ਖਾਰਿਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਮਹਿਲਾ ਕੌਂਸਲਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਪੁੱਜ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਖ-ਵਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੇਸ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ

ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚਪੇਤ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਰਦੂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਈ ਨਾਮੀ-ਕਰਾਮੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਮਨਪਸੰਦ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਦੀ ਇਸ ਗਲ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ 2016 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁਖ ਨਿਆਇਧੀਸ਼ ਟੀ.ਐਸ.ਠਾਕੁਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਧੀ ਗਈ ਚੁੱਪੀ ਉਪਰ ਤਨਜ਼ ਕਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ-

'ਗੁਲ ਫੈਕੇ ਹੈ ਔਰੋਂ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਬਲਕਿ ਸਮਰ ਭੀ
ਐ ਖਾਨਾ-ਬਰ-ਅੰਦਾਜ਼-ਏ-ਚਮਨ ਕੁਛ ਤੋਂ ਇਧਰ ਭੀ।'
ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿਰਕੱਢ ਆਗੂ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਈ ਤਾਂ ਖੁਦ ਹੀ ਸ਼ਾਇਰ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਘੋਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਬਹੁਤ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੋਇਲਾ ਘੁਟਾਲੇ ਬਾਰੇ ਖਮੋਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੁੰਦੀ ਅਲੱਚਨਾ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਸ਼ੇਅਰ ਬੋਲਿਆ ਸੀ-

'ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਜਵਾਬੋਂ ਸੇ ਅੱਛੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ
ਨ ਜਾਨੇ ਕਿਤਨੇ ਸਵਾਲੋਂ ਕੀ ਆਬਰੂ ਰਖੀ।'
ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਹਿਰ ਸੀ। ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਉਰਦੂ ਸ਼ੇਅਰ-ਓ-ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਨੌਕ-ਬੌਕ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਦ ਸੁਸ਼ਮਾ ਜੀ ਨੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਬੋਲਿਆ ਕਿ 'ਤੂੰ ਇਧਰ ਉਧਰ ਕੀ ਨ ਬਾਤ ਕਰ ਯੇ ਬਾਤ ਕਿ ਕਾਰਵਾਂ ਕੈਸੇ ਲੁਟਾ। ਹਮੇਂ ਰਾਹਜ਼ਨੋਂ ਸੇ ਗਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਤੇਰੀ ਰਹਿਬਰੀ ਕਾ ਸਵਾਲ ਹੈ' ਤਾਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਬਾਬੀ ਸ਼ੇਅਰ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਡਮ ਸਵਰਾਜ ਵੀ ਮੁਸਕਾਏ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਰਹਿ ਸਕੀ-'ਮਾਨਾ ਕਿ ਤੇਰੀ ਦੀਦ ਕੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਹੂੰ ਮੈਂ। ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸ਼ੌਕ ਦੇਖ ਮੇਰਾ ਇੱਤਜ਼ਾਰ ਦੇਖ।'

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਲਾਮਾ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੋਟ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਇਕਬਾਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ

ਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲਾਈਨਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਸਨ-

'ਯੂਨਾਨ-ਓ-ਮਿਸਰ-ਓ ਰੂਮਾ ਸਭ ਮਿਟ ਗਏ ਜਹਾਂ ਸੇ'

ਅਬ ਤਕ ਮਗਰ ਹੈ ਬਾਕੀ ਨਾਮ-ਓ-ਨਿਸ਼ਾਂ ਹਮਾਰਾ।
ਕੁਛ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਹਸਤੀ ਮਿਟਤੀ ਨਹੀਂ ਹਮਾਰੀ
ਸਦੀਓਂ ਰਹਾ ਹੈ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੌਰ-ਏ-ਜ਼ਮਾਂ ਹਮਾਰਾ।'

ਆਹ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਜਦ ਵਕਫ਼ ਬਿੱਲ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਨ ਰਿਜ਼ੂਜ਼, ਜੋ ਸ਼ੇਅਰ ਘਟ ਵਧ ਹੀ ਬੋਲਦੇ, ਨੇ ਵੀ 'ਕਿਸੀ ਕੀ ਬਾਤ ਕੋ ਕੋਈ ਬਦਗੁਮਾਂ ਨ ਸਮਝੋਗਾ/ਜ਼ਮੀਂ ਕਾ ਦਰਦ ਕਭੀ ਆਸਮਾਂ ਨ ਸਮਝੋਗਾ।'

ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਸਿਧ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਕੁਝ ਜੁ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ-

-ਐ ਕਾਫਿਲੇ ਵਾਲੇ ਤੁਮ ਇਤਨਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੋ
ਲੂਟਾ ਹੈ ਤੁਮਹੇ ਰਹਿਜ਼ਨ ਨੇ ਰਹਿਬਰ ਕੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਪਰ'
-ਤੁਮ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਭੀ ਜੇ ਸ਼ਖਸ ਤਖਤ ਨਸੀਂ ਬਾ
ਉਸ ਕੋ ਭੀ ਅਪਨੇ ਖੁਦਾ ਹੋਨੇ ਕਾ ਇਤਨਾ ਯਕੀਂ ਬਾ।'
ਸਿੰਘਵੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਬਸ਼ੀਰ ਬਦਰ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਬੋਲਿਆ-

'ਸ਼ੁਹਰਤ ਕੀ ਬੁਲੰਦੀ ਭੀ ਪਲ ਭਰ ਕਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਡਾਲ ਪੇ ਬੈਨੇ ਹੋ ਵੋ ਟੂਟ ਭੀ ਸਕਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਾਂ ਰੋਚਕ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਅਮ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਬਹੁਤ ਲੱਛੇਦਾਰ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਉਰਦੂ ਸ਼ੇਅਰ ਘਟ ਹੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਕ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਨਿਦਾ ਫਾਜ਼ਲੀ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਬੋਲਿਆ-

'ਸਫਰ ਮੇਂ ਧੂਪ ਤੋਂ ਹੋਗੀ ਜੋ ਚਲ ਸਕੇ ਤੋਂ ਚਲੇ।'

ਸੋ, ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਉਰਦੂ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀਆਂ/ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਬੋਲੀਆਂ/ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਲਾ ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੁ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਹਰਦਿਲਅਜ਼ੀਜ਼ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ/ਗੀਤਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਰਘੂਪਤੀ ਸਹਾਇ 'ਫਿਰਾਕ' ਅਨੇਕ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ, ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਸੀ ਪਰ ਨਾਮਵਰ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ।

ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰਚ-ਮਿਚ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਦੂਸਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਆਓ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਈਏ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰੀਏ।

ਅਲਤਾਫ ਹੁਸੈਨ (ਮੌਲਾਨਾ) 'ਹਾਲੀ' ਨੇ ਬੜਾ ਖੁਬਸੂਰਤ ਕਿਹੋ-

'ਸ਼ਹਿਦ-ਵ-ਸ਼ਕਰ ਸੇ ਸ਼ੀਰੀਂ ਉਰਦੂ ਜੁਬਾਂ ਹਮਾਰੀ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਬੋਲੇ ਮੀਠੀ ਜੁਬਾਂ ਹਮਾਰੀ!
ਦਾਗ਼ ਦੇਹਲਵੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰਾ ਈ ਲਾ'ਤਾ-
'ਉਰਦੂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ ਹਮੀਂ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ 'ਦਾਗ਼',
ਹਿੰਦੋਸਤਾਂ ਮੇਂ ਧੂਮ ਹਮਾਰੀ ਜੁਬਾਂ ਕੀ ਹੈ।'

'ਚਿੱਠੀ' ਲਫਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਲਿਖਦਿਆਂ, ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਦੀ ਆ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਹੱਥ 'ਚ ਸੋਟੀ। ਸੋਟੀ ਉਹਦੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਬਣਦੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕਦੇ ਤੁਰਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸਦਾ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਈ ਹੁੰਦੀ, ਜੰਗਲ਼ੇ ਵਾਲੀ ਬਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਮੈਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰਦੀ- ਕੁੱਕੀ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੇ ਜਾਈ। ਇਹ ਬੋਲ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸੁਣਦੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲੀ ਟਰੰਕੀ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹਨੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀਣਾ। ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਸੀ ਪੰਜੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਫੜਦੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬੋਚ ਕੇ ਮੇਰੀ ਮੁੱਠੀ 'ਚ ਭਾਨ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸ ਤੋਂ ਲੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਕਿਉਂ ਲੁਕਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਇਸ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ

ਫੋਨ: 98723-75898

ਦਸੀ-ਪੰਜੀ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਮਿੱਠੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜਵਾਰ ਦੇ ਲੱਡੂ ਤੇ ਸੰਤਰਾ-ਗੋਲੀਆਂ ਮੈਂ ਸੁਆਦ ਲੈ ਲੈ ਖਾਂਦਾ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਦਾਦੀ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਮੇਰੀ ਦਾਦੀ ਜਿੰਨੀ ਸੋਹਣੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਕੂਲੋਂ ਮੁੜਦੇ ਨੂੰ ਹਾਕ ਪੈਂਦੀ, "ਕੁੱਕੀ, ਗੱਲ ਸੁਣ!"

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਭੂਆ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਭੂਆ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣੀ ਹੋਵੇ।

ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਥਾਲੀ ਅਤੇ ਨੀਲਾ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਦਾਦੀ ਦੇ ਸਿਰਹਾਣੇ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ੈਲੀ ਮੇਰੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਵਸ ਚੁੱਕੀਆਂ

ਚਿੱਠੀਆਂ

ਨੇ। ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਚਮਕਦੀ ਥਾਲੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਉਂਦੀ। ਕੁਲੀ-ਕੁਲੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਲਾ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਨੀਲਾ ਅੱਬਰ ਮੈਨੂੰ ਨੀਲਾ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਨਲੈਂਡ ਲੈਟਰ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ। ਥਾਲੀ 'ਤੇ ਪੱਤਰ ਰੱਖ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਦਾ:

॥ਓ-ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ॥
ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭੂਆ ਜੀ ਤੇ ਫੁੱਫੜ ਜੀ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ! ਇੱਥੇ ਸਭ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਰਾਜ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਸਦਾ ਨੇਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਅੱਗੇ ਸਮਾਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ... ਇਹ ਲਿਖ ਮੈਂ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਕਿ ਦੱਸੋ ਕੀ ਲਿਖਣਾ ਹੈ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ-ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ, ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਗੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਦੱਸਦੀ। ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਤੇ ਪੁੱਛਦਾ- ਹੋਰ ਦੱਸੋ। ਉਹ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੀ-ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ। ਉਹ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੇਖਦੀ ਵੀ। ਉਹਨੂੰ ਅੱਖਰ ਦੇਖਣੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਲਗਦੇ ਹੋਣਗੇ ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅੱਖਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੂਪ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਧੀ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੀ। ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਤਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ:

ਧੀ ਲਿਖੇ/ ਮਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ/ ਅੱਖਰ ਸਿੱਲ੍ਹੇ...

ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਇੱਕ-ਅੱਧ ਪੰਕਤੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਲਿਖਦਾ। ਇਸ ਸਤਰ 'ਚ ਮੈਂ ਭੂਆ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸਤਰ ਮੈਂ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਨਾਂ ਦੱਸਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ

ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਮੇਰੇ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ। ਦਿੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਭੂਆ ਦੀ ਲਿਆਂਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼, ਮੇਰੇ ਆਤਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ- ਸੋਹਣੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਵੱਧ ਹੰਢਣਸਾਰ। ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਾਜਾ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਜਿਹੜੀ ਲਾਲ ਡੱਬੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੰਦ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਸੀ। ਡੱਬੀ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਮਖਮਲੀ ਛੋਹ ਮੈਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਇਹ ਭੂਆ ਨੂੰ ਲਿਖੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਕਰਮਾਤ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਚਮਕਦੀ ਕੋਟੀ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਵਰ੍ਹੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਨਿਆਇਆਂ ਨੇ ਹੰਢਾਈ ਪਾਈ ਸੀ। ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੋਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵਾਲੀ ਕਮੀਜ਼। ਨਾਨਕੇ ਮੇਰੀ ਮਾਮੀ ਨੇ ਮੱਲੇ-ਮੱਲੀ ਮੇਰੇ ਪਾਈ ਹੋਈ ਲੁਹਾ ਕੇ ਧੋ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਮੇਰੀ ਬੰਗਾਲਣ ਮਾਮੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨੂੰ ਫੁਹਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਖਾਲ 'ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਦਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ।

ਚਿੱਠੀਆਂ ਮੈਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਿਖੀਆਂ ਨੇ। ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਘਰੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹੋ ਪੁੱਛਦਾ- ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਆਈ ਕੋਈ? ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦਾ। ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੈਂ ਲੈਟਰ-ਪੈਡ ਛਪਵਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੰਕਤੀਆਂ ਮੈਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ:

ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਐ/ ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣੇ ਨੇ/ ਜਿਉਣ

ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮ ਹੈ/ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣੇ...

ਖ਼ਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਬਾਤ ਕਦੋਂ ਦੀ ਮੁੱਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਰੰਗ-ਢੰਗ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਬਦਲਣੇ ਹੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਲੇ-ਪਲੀ ਸੁਨੇਹੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਇਹਦੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਹੈ ਤੇ ਸੌਖ ਵੀ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮ੍ਰਿਤੀਆਂ-ਯਾਦਾਂ 'ਚ ਜਿਉਂਦਾ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖੇਡ ਕਮਾਲ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਣਿਆ-ਮਿਟਿਆ ਹੈ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਨੱਥਿਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਢੁੱਕੀ ਆਪਣੀ ਭੂਆ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅੱਜ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਗੱਲ ਛੇਤੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਭੂਆ ਜੀ, ਮੇਰੀ ਲਿਖੀ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਤਾਂ ਨਾ ਪਈ, ਕਿਸੇ ਟਰੰਕ-ਪੇਟੀ 'ਚ?" ਭੂਆ ਨੇ ਲੰਮਾ ਹਾਉਕਾ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿੱਥੇ ਪਿਆ, ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ!" ਸਹੀ ਪਤੇ 'ਤੇ ਪਾਈਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਪਤੇ ਹੁਣ ਕਿਧਰੇ ਗੁੰਮ-ਗੁਆਚ ਗਏ ਨੇ। ਭੂਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੁਣ ਤਾਂ...

ਚਿੱਠੀ ਬਹਾਨੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਕੋਲ ਫਿਰ ਪਰਤ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਥੋਂ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੀ/ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਸੀ? ਇਹ ਖਿਆਲ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਨੂੰ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਨਿਆਣਾ ਤਾਂ ਸੀ। ਤੀਜੀ-ਚੌਥੀ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਕਦੋਂ ਸਮਝ ਸੀ ਕਿ ਦਾਦੀ ਕੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭੂਆ ਚਿੱਠੀ 'ਚ ਕੀ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਿਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸਮਝ ਪਈ ਕਿ ਦਾਦੀ ਚਾਚੇ ਤੇ ਛੋਟੀ ਭੂਆ ਤੋਂ ਚਿੱਠੀ ਕਿਉਂ ਨੂੰ ਸੀ ਲਿਖਵਾਉਂਦੀ। ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਸੌ ਪਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਪਰਦੇ ਆਪਣੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਜਿਹਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

SIKHS IN STORYTELLING

Sunday, 11 May 2025

Doors Open at 2PM

+ DELICIOUS FREE FOOD!

JOIN US FOR AN UNFORGETTABLE AFTERNOON CELEBRATING THE RICH CULTURE, ARTISTRY, AND STORIES OF THE SIKH AMERICAN COMMUNITY

INKQUISITIVE
World
Renowned Artist
and Storyteller

PJ RANDHAWA
Award Winning
Investigative
Journalist at NBC

HUMBLE THE POET
Author, Speaker,
Designer,
Filmmaker

JAG BAINS
First Sikh-Punjabi
Contestant and
Winner of Big
Brother 25

DJ MISS BHALLA
DJ and
Entertainer

KARMICK
Sikhest Rock
Band

MLAAH SINGH
Model and
Actress

PARDEEP KALEKA
Author and
Anti-Hate Advocate,
Oak Creek Sikh
Gurdwara

ARVEEN KOHLI
Founder and CEO
of 11th Dimension
Services

**JEEVIN SINGH
NEELAM**
Actor

**MOHANBIR
SAWHNEY**
Globally recognized
scholar, teacher,
consultant

RANJEEV PURI
Michigan State
Democratic
Leader, 24th
House District

EVENT HIGHLIGHTS:

ENGAGING WORKSHOPS

EXCITING PANELS

LOCAL SIKH ART EXHIBIT

GET TICKETS NOW!

SCAN

The Copernicus Center
Chicago, IL 60630

SIKHSINSTORYTELLING.EVENTBRITE.COM

ਵੀਡੀਓ ਸੰਪਾਦਨ ਕਲਾ ਦਾ ਜਾਦੂਗਰ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ

ਪਿੰਡ ਪਤਾਰੇ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਨੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁੰਬਈ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ 'ਚ ਏਨੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾ ਫਿਲਮ ਐਡੀਟਰ ਬਣਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਸ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਐਡਿਟ ਕਰਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ 'ਚੋਂ ਦਸਵੀਂ ਕਰਕੇ ਡੀ.ਏ.ਵੀ. ਕਾਲਜ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਬੀ.ਏ. ਫਿਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ

ਦਰਅਸਲ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਤਾਂ ਐਡਿਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਕਨੀਕੀ ਕੰਮ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਈ ਪਰਾਂਜਪੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਬੱਧਣ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। 1993 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ 'ਕੁੜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ' ਤੋਂ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਸੰਪਾਦਕ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਡੀ ਡੀ ਵੰਨ, ਸਰਧਾ ਚੈਨਲ, ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੈਨਲਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਮਿਹਨਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ, ਸਿਹਤ, ਨੌ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਬੰਦ, ਸਹੀ ਕਿੱਤਾ ਚੁਣਨਾ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਫੋਕਸ, ਨਵਾਂ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਸਫਲ ਹੋਵੋਗੇ।

ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਢਾਹਾਂ ਕਲੇਰਾਂ ਹਸਪਤਾਲ' ਦੇ 40 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਨੇ ਇਸ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਬਤੌਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਡਾ. ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਬੱਧਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਮੁੰਬਈ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਮਿਹਨਤ ਬਹੁਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਬੁਲੰਦ ਹੋਸਲੇ ਨਾਲ

ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਜਾਓ ਸਫਲਤਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਨੂੰਨ, ਲਗਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਐਕਟਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸਮਤ ਅਜਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਡਿਜੀਟਲ ਯੁੱਗ 'ਚ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੈ। ਬਸ ਜਨੂੰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਫਲਤਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਲੋਟ ਮਿਲੇ। ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਦੀ ਤਿਆਰ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ 'ਫਿਲਮਾਂ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਆਏ' ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਹੈ ਜੋ ਫਿਲਮ ਮੇਕਿੰਗ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ 'ਚ ਐਕਟਿੰਗ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ, ਨਿਰਮਾਤਾ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਤੇ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਡਿਟੇਲ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਤਕਨੀਕੀ ਬੰਦਾ ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਕਦੇ ਭੁੱਖਾ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਮਹੱਲਾਂ 'ਚ ਰਹਿ ਕੇ ਫਿਲਮ ਫੈਸਟੀਵਲਾਂ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਐਵਾਰਡ ਜਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੁੰਬਈ ਫਿਲਮ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ, ਉੱਥੇ ਖਾਸ ਦੋਸਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਸਿਕੰਦਰ, ਗੁਰਦੀਪ, ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਚੰਬਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਹਿਯੋਗ ਡਾ.ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਗੁਰਜੋਤ ਕੌਰ ਦਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੇ ਹਰੇਕ ਨਾਲ ਖਿੱਤੇ ਮੱਥੇ ਮਿਲੋ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਵਰਗ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਬੱਧਣ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਬੇਟਿਆਂ ਮਹੇਸ਼ ਤੇ ਦੇਵਾਸ਼ ਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਹੈ।

-99153-85801

ਸਤੀਸ਼ ਦਰਦੀ

ਹੀ ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਮੁੰਬਈ ਚਲੇ ਗਿਆ। ਕਾਲਜ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤਰਸੇਮ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੇਖਕ ਦੀਪਕ ਜਲੰਧਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਲੱਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਕਬਾਲ ਚਾਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਬਈ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇਕਬਾਲ ਚਾਨਾ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਹਨ।

ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਇਤਜਾਮ ਵੀ ਚਾਨਾ ਜੀ ਤੇ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਫਲੈਟ 'ਚ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਜੇਬ ਖਰਚ ਲਈ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਜੱਗਬਾਣੀ' 'ਚ ਕਾਲਮ 'ਫਿਲਮ ਦਰਪਣ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੁੰਬਈ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਐਡੀਟਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਣਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਐਡੀਟਰ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੱਕੜ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਬਣਿਆ। ਓਮੀ ਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਿਲਮ 'ਐਲਾਨੇ ਜੰਗ' ਐਡਿਟ

ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਰਸੇਮ ਬੱਧਣ ਇਸ ਫਿਲਮ 'ਚ ਚੌਥਾ ਸਹਾਇਕ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੱਧਣ ਚੀਫ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ 'ਤਹਿਲਕਾ', 'ਫਰਿਸ਼ਤੇ' ਤੇ 'ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ' ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। 'ਤਹਿਲਕਾ' ਫਿਲਮ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਬੱਧਣ ਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਸੀ। ਐਡੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੱਕੜ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀਆਂ। ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਬੱਧਣ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। 'ਐਲਾਨ-ਏ-ਜੰਗ' ਦੀ ਡਬਿੰਗ ਲਈ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ 'ਸੋਨੀ ਸੁਪਰ ਸਾਊਂਡ' ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਤਤਕੇ 4 ਵਜੇ ਕਈ ਦਿਨ ਅਨਿਲ ਸ਼ਰਮਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ੀਤਲ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਡਬਿੰਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾਈ।

ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਈ ਪਰਾਂਜਪੇ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿਸ਼ਾ' ਲਈ ਨਾਨਾ ਪਾਟੇਕਰ ਤੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 3 ਮਈ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-688

ਚੱਲੀਆਂ ਕੰਬਾਈਨਾਂ ਘਰੇ ਦਾਣੇ ਆ ਗਏ
ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਂਪੂ ਭਰ ਸਿਆਣੇ ਆ ਗਏ
ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਡਿੱਗ ਟੁੱਟ ਜਾਏ ਲੱਤ ਜੀ
ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਵੇ ਲੱਪ ਜੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-686

ਸਿਰ ਧਰ ਪੰਡਾਂ ਭਰ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ।
ਅੱਧਾ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਦਾ ਭਾਰ ਵੰਡਾਉਣਾ।
ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਚੌਂਕਾ ਭੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲਣਾ।
ਬਾਲ-ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਲਣਾ।
ਮਾਲ ਡੰਗਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਖ ਪਾਉਣੇ।
ਸੰਝ-ਸਵੇਰੇ ਧਾਰਾਂ ਦੁੱਧ ਚੋਣੇ।
ਚੱਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਪੀਹਣੇ।
ਭੀ ਉਖਲੀਂ ਮਿਲ ਚੋਲ ਕੁੱਟਣੇ।
ਭੱਤਾ ਲੈ ਚਾਈਂ ਖੇਤ ਨੂੰ ਜਾਣਾ।
ਭਤਾਰ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਮੁਸਕਾਣਾ।
ਵਾਹ! ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਾਈਆਂ।
ਸਾਈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਕਮਾਈਆਂ।
ਫੇਰ ਵੀ ਕਦੇ ਨਾ ਆਪ ਜਣਾਇਆ।
ਢੋਲ ਮਾਹੀ ਬਸ ਅੱਗੇ ਰਖਾਇਆ।
ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਸੀ ਮੂਰਤ ਦਿਸਦੀ।
ਸੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀਰਤ ਸੂਰਤ ਜਿਸਦੀ।
ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵਣ ਜੋ ਲੱਭਣ ਜਾਵਾਂ।
ਕਿੱਧਰ ਗਈਆਂ ਉਹ ਭੈਣਾਂ ਮਾਵਾਂ।
ਸਮੇਟ 'ਨਾਕਾਮ' ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ।
ਤੰਗ-ਦਿਲੀ, ਕੋਈ ਰਿਹਾ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ।
-ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
ਫੋਨ: +1 864 318 5500

ਸਿਲਾ ਚੁਗ ਕੇ ਪੰਡਾਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ
ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਟਿਕਾਈਆਂ।
'ਕਬੀਲਦਾਰੀ' ਨੂੰ ਹੰਦਾ ਲੱਗੂ
ਸੋਚਦੀਆਂ ਘਰ ਮੁੜ ਆਈਆਂ।

'ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨ ਵਿਚਾਰਾ'
ਅਸੀਸ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਲਾਈਆਂ।
'ਵੇਟਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦੀਦੇ ਫੁੱਟ ਗਏ
ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਈਆਂ।'
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੇਰ

ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ,
ਮਾਵਾਂ ਚੁੱਕ ਸਿਰ ਉਠਾਈਆਂ,
ਪਹਿਲੇ ਚੁਗੀ ਕਪਾਹ ਖੇਤ 'ਚੋਂ,
ਫਿਰ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਲਿਆਈਆਂ।
ਲਾ ਦਿਹਾੜੀ ਫੁੱਟ ਫੁੱਟ ਚੁਗ ਕੇ,
ਮਸਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ,
ਘਰ ਆ ਕੇ ਸਾਰਾ ਚੌਂਕਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ,
ਸਭ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਪਾਈਆਂ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ

ਅੱਰਤ ਹੁੰਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਕੜੀ
ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੜੀ।
ਬੱਚਿਆਂ ਖਾਤਰ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੀਆਂ
ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕੇ ਭਾਰੀ
ਮਰਦ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰੀ
ਹੋ ਜਾਵੇ ਇਨਕਾਰੀ।
ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰੇ ਆਨਾਕਾਨੀ
ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ ਵਾਂਗੂੰ ਡਟੇ
ਬਣ ਜਾਵੇ ਮਰਦਾਨੀ।
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਕਿਹਾ,
ਸੋ ਕਿਉਂ ਮੰਦਾ ਆਖੀਏ ਜਿਤੁ ਜੰਮਹਿ ਰਾਜਾਨ
ਅੱਰਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਬਣਨ ਮਹਾਨ।
-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਕੰਮ ਕਰਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ
ਲਿਜਾਣ ਦਿੱਤੀ ਇਕ ਪੰਡ
ਖੇਤੀ, ਵੱਢੀ ਤੁੰਨ ਤੁੰਨ ਭਰੀ
ਚਹੁ ਲੜਾਂ 'ਚ ਚੁੱਕ ਭਾਰ ਸਿਰ 'ਤੇ
ਲੜਖੜਾਉਂਦੀ ਪਹੁੰਚੀ ਘਰ
ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਬਾਲ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸੀ ਰਾਹ
ਘੁੱਟ ਮਾਂ ਨੂੰ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ
ਸਾਰਾਂ ਬਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਗਿਆ
ਇਹੀ ਹੈ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾੜ

‘ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਲੋਕ ਹਨ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਕਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਧਰਮ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਓਤ-ਪੋਤ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਪੁਰਅਮਨ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਨਾ ਸੱਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ‘ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ, ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਖੈਰਖਵਾਹ, ਵਿਸ਼ਵਗੁਰੂ, ਭਗਵਾਨ ਸਰੂਪ ਸਾਡੇ ਮੋਦੀ ਜੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਰਾਮੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜਿਹਾਦ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਾਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡਾਂ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਵ ਜਿਹਾਦ, ਫਿਰ ਵੋਟ ਜਿਹਾਦ ਤੇ ਫਿਰ ਲੈਂਡ ਜਿਹਾਦ ਛੇਤ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਗਾੜਿਆ।’ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਪਰਚਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿੱਤ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ ਨਾਲ ਪਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਯਾਨੀ ਯੋਗਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ, ਆਯੁਰਵੇਦ ਦੇ ਵੱਡੇ ਆਲੰਬਰਦਾਰ, ਪਤੰਜਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦੇ ਅਰਬਾਪਤੀ ਮਾਲਕ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਛੇਤੇ ਗੁੱਝੇ ‘ਸ਼ਰਬਤ ਜਿਹਾਦ’ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ‘ਤੇ ਇਹ ਮਾਲੂਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਹਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਰਬਤ ਪਿਲਾ-ਪਿਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਅਛੋਪਲੇ ਹੀ ਮਲੇਛਪੁਣਾ, ਦੇਸ਼-ਧਰੋਹ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਗੁਣ ਫੁਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਇੱਕ ਘੁਟ ਵੀ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਦਾ ਪੀਂਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਈਆਂ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਪਿਆਸ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੁਝਦੀ, ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮਦਰਸੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਢੋਅ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਨਾਤਨ ਭਗਤ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਮਹਾਯੋਗੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਮਸ਼ਰੂਬ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਮਹੁਰਾ ਕਢ ਮਾਰਿਆ ਹੈ, ਯਾਨੀ ‘ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਰਬਤ’ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਹ ਹਿਮਾਲਾ ਦੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਮਿਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਠੰਡੀ ਤਾਸੀਰ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਬਤ ਦੀ ਬੂੰਦ-ਬੂੰਦ ਦਾ ਸੇਵਣ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਪਿਆਸ ਬਲਕਿ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਦਰ ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ। ਇਸ ‘ਤੇ ਹਾਸਿਲ ਮਾਇਆ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗੁਰੂਕੁਲਾਂ, ਅਚਾਰੀਆ ਕੁਲਮ, ਪਤੰਜਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤੰਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਰਬਤ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਦੇਸ਼-ਦੇਸ਼ਾਂਤਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਨਾਮੀ ਸ਼ਰਬਤ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਭੇਡੀ ਕੀਤੀ। ਬਟਵਾਰੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਹਿੰਦੂ ਪਾਣੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਣੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਬਾਬੇ ਨੇ ‘ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਬਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਰਬਤ’ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਉਚਾਈਆਂ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬਾਬੇ ਵਲੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਦਾ ਬੋਝਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਣ ਲਈਏ। ਇਸ ਸ਼ਰਬਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1906 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਮਰਪਿਤ ਹਕੀਮ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਮਦਰਦ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹਕੀਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਅਬਦੁਲ ਮਜੀਦ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਤਬੀਬ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਠੰਡਕ

ਸ਼ਰਬਤ ਜਿਹਾਦ

ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੁਲਾਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨੇਕਾਂ ਫਲ-ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਰਬਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ। ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹਮਦਰਦ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਵਕਫ਼ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਨਿਰਮਿਤ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਪ੍ਰਦਾਤਾ, ਮੁਕਤੀ-ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਪੇਅ ਦਾ ਨਾਂ ‘ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਰਬਤ’ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਅਚੇਤ ਹੀ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਰਬਤ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਜ਼ਬਾਨ ਯਾਨੀ ਫਾਰਸੀ-ਅਰਬੀ ਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਅੱਜ ਸ਼ਰਬਤ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਦਰਅਸਲ ‘ਸ਼ਰਬਤ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ‘ਸ਼ਰਾਬ’ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾ ਖੂਨੀ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਸ਼ੇ-ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਬਤ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ। ਢੇਰ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਬ-ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਬੁਨੀ ਵਿਉਤਪਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ‘ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਹੈ, ‘ਸ਼ਰ+ਆਬ’ ਤੋਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਰਾਰਤ ਅਤੇ ਆਬ ਦਾ ਅਰਥ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸੁਝਦੀ ਹੋਵੇ’। ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਿੰਦਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭੇਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੂਬ ਦਲੀਲ ਲੱਭ ਪਈ। ਅਕਸਰ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋੜ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ‘ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਸਭ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਜੜੂ ਹੈ। ਸ਼ਰ+ਆਬ, ਭਾਵ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਰ ਭੈੜੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ‘ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।’ ਕੁਝ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ੁਰਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਿਝਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼ਰਾਬ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਲਈ ਵੀ, ਪਰ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ। ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੂਫੀ ਧਾਰਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ‘ਬੁੱਲ੍ਹਿਆ ਪੀ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਖਾਹ ਕਬਾਬ, ਹੇਠ ਬਾਲ ਹੱਡਾਂ ਦੀ ਅੱਗ।’ ਫਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬੋਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵੀ ਘਟ ਨਹੀਂ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਹੀਰ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਕੇਹੀ ਹੀਰ ਦੀ ਕਰੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਸ਼ਾਇਰ
ਮੱਥੇ ਚਮਕਦਾ ਹੁਸਨ ਮਹਿਤਾਬ ਦਾ ਜੀ।
ਖੂਨੀ ਚੁੰਡੀਆਂ ਰਾਤ ਜਿਉ ਚੰਨ ਦਵਾਲੇ
ਸੁਰਖ ਰੰਗ ਜਿਉ ਰੰਗ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਜੀ।...

ਜੰਗ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਦਾਰੂ ਵੰਡਿਆ ਜੰਗੀਆਂ ਸੂਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਦੇ ਦੇ ਬੋਤਲਾਂ ਕੈਫ਼ ਖੁਮਾਰ ਮੀਆਂ।
ਸ਼ਾਹ ਮਹੰਮਦਾ ਪੀ ਸ਼ਰਾਬ ਗੋਰੇ
ਹੋਏ ਜੰਗ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਤਿਆਰ ਮੀਆਂ।
ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਰੰਗ ਲਿਆਂਦੇ ਹਨ। ਰਿੰਦ, ਜਾਹਿਦ, ਸਾਕੀ, ਜਾਮ, ਸਾਗਰ, ਨੁਕਲ, ਸ਼ਰਾਬਖੋਰੀ, ਸ਼ਰਾਬਨੋਸ਼ੀ, ਮਹਿਫਿਲ, ਸ਼ਰਾਬਖਾਨਾ, ਮੇਖਾਨਾ, ਸੋਫੀ ਆਦਿ ਲਫਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਿਨਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣੇ ਸੀ! ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਉਕਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਹਾਤਾ, ਠੋਕਾ, ਪਿਆਲਾ, ਬੋਤਲ, ਮੱਟ, ਪੀਣੀ, ਗਲਾਸੀ, ਚੱਕੋ ਚੱਕੋ, ਛਿੱਟ ਛਿੱਟ ਆਦਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਲਾਗੇ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲੂਣ, ਅਚਾਰ, ਗੰਢਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਪਯੋਗ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਹਿਕਰਮੀ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣੇ ਆਖਦੇ ਪਰ ਆਪ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੰਦਰਾਂ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਸਣਮਲਾਈ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਜਲੋਬੀਆਂ ਡੁਬੋ-ਡੁਬੋ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਕੌੜਾ ਇੱਕੋ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਦੋ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਪਾਸਾ ਹਨ।

ਸ਼ਰਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਨਘੜਤ ਵਿਉਤਪਤੀ ਵਿਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸ਼ਰਾਰਤ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਅਰਬੀ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਤਥਾ ਕਥਿਤ ‘ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਜੜੂ’ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫਾਰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਬਦ ਮਦ, ਮਦਿਰਾ ਜਾਂ ਸੁਰਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਲੇਖ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੌਰ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਮਦ/ਮਦਿਰਾ/ਸੁਰਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰਬ (ਸ਼ੀਨ ਨੂਨ ਦਾਲ) ਤੋਂ ਜਿਸ ਵਿਚ (ਕੁਝ ਵੀ) ਪੀਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ। ਗ਼ੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ‘ਸ਼ਰਬ’ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰ, ਅਟੁੱਟ

ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਰ ਨਾ ਸਕੇ,
ਲੋਕੀ ਸੌ ਵੀ ਝੱਟ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ,
‘ਤੇ ਉਪਕਾਰੀ ਜਾਂਦੇ ਲਿਤਾਤੋ।
ਨਾਇਕ ਤੋਂ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣਾ ਕੇ,
ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਕਈ ਛੱਡੇ,
ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਬੇਗਿਣਤ ਹੀ,
ਵਸਦੇ ਰਹਿਬਰ ਉਜਾਤੇ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਵਿੱਚ,
ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਕਰਦਾ ਧੋਖਾ,
ਹੈ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੱਚਾ ਇਨਸਾਫੀ,
ਜੋ ਦੁੱਧ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਨਿਤਾਰੇ?
-ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੁੰਦਰਾ

ਸਾਂਭ ਲਵੋ

ਸੁੱਕ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਇਹ ਸਰਵਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!
ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਮੰਜ਼ਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!
ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਤਰਸ ਕਰੋ,
ਬਿਰਖ, ਬੂਟੜੇ, ਸਾਵੇ ਪੱਤਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਾਜ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਛੁਪਿਐ,
ਜਿਓਣ ਜੋਗਿ“ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!
ਚੰਨ, ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਤਰਸੋਗੇ,
ਅਜੇ ਵਕਤ ਹੈ ਨੀਲਾ ਅੰਬਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ !

ਬਿਨਾਂ ਲਗਾਮੋਂ ਭੱਜਿਆ ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਫਿਰੇ,
ਸੱਜਨੇ, ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਚਾਦਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!
ਉਹ ਵੀ ਜਿਓਣੇ ਜਾਗਦਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਉ,
‘ਲੋਚੀ’ ਦੇ ਬਸ ਚੰਦ ਕੁ ਅੱਖਰ ਸਾਂਭ ਲਵੋ!
-ਤ੍ਰੈਲੋਚਨ ਲੋਚੀ

ਕਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਨਿਜ਼ਾਮ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਹੋਏ,
ਮਾਲ ਚੋਰੀ ਦਾ ਹੈ ਕੁੱਤੀ ਖਾਂਦੀ ਵੇ।
ਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਹੋਇਆ ਫੇਲ੍ਹ ਜਾਣੇ ਜਾਪਦਾ ਵੇ,
ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਬਾਹ ਵੇ।

ਰਾਤ...।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ‘ਨੂਰਪੁਰੀ’

ਪਰਖ

ਨਾ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ,
‘ਤੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ,
ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਕੋਂ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ,
ਸਮਝ ਦੇ ਹੀ ਨੇ ਪੁਆੜੇ।
ਕਿਹੜਾ ਕਿਸ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪੱਖੋਂ,
ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹੇ,
ਕਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਭੈੜੀ ਨੀਤ ਨਾਲ,
ਨਿੱਤ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾੜੇ।

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਾਂਹ ਵਾਦੀ ਕਰਦੇ,
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋਣ ਮੁਢਾਦੀ,
ਕੋਈ ਖਾਵੇ ਕੌੜ ਕਰੇਲੇ ਵੀ,
ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਚਟਕਾਰੇ।
ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗਜ਼ ਨਾਲ ਮਾਪਣ,
ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ,
ਇਸੇ ਲਈ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ,
ਵਧਦੇ ਜਾਵਣ ਪਾੜੇ।

ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੌ ਕੰਮ ਸਾਰੇ,

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਫੋਨ: 734-259-9353

ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਮਾਸ ਨਹੀਂ। ਅਰਬੀ ‘ਸ਼ਰਿਬਹ’ ਦਾ ਅਰਥ ਪੀਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸਿਗਰਟ, ਹੁੱਕਾ ਪੀਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਰਥ ਹਨ: ਪਿਲਾਉਣਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਨਾ, ਗੜ੍ਹਚ ਕਰਨਾ। ਅਰਬੀ ਸ਼ਰਿਬ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ‘ਪੀਣਾ’ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ‘ਡਰਿੰਕ’ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੀਕ੍ਰਿਤ ਅਰਥ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਨਾਂਵ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਰਿੰਕ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਹਾਤਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਬੀ ਮਸ਼ਰੂਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਪੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਅ। ਮਸ਼ਰਬਾਤ ਰੁਹਿਆ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬਾਂ। ਬਹੁਤੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ, ਸਿੱਰੀਬ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਅਰਬੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਮਦਿਰਾ, ਦਾਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਫਲਾਂ ਦਾ ਰਸ, ਸ਼ਰਬਤ ਵੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ-ਅਲ-ਲੈਮੂਨ ਸ਼ਕੰਜਵੀ ਹੈ। ਮਸ਼ਰਬ ਦਾ ਅਰਥ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥ; ਪਿਆਉ, ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ (ਚੁਬੱਚਾ, ਫੁਹਾਰਾ ਆਦਿ); ਰੈਸਤੋਰਾਂ, ਰੁਚੀ, ਭੁਸ ਹੁੰਦਾ-ਹੁੰਦਾ ਲਹਿਰ, ਮਤ, ਸੰਪਰਦਾਇ, ਸਕੂਲ ਆਦਿ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਵਾਜਾ ਗੁਲਾਮ ਫਰੀਦ ਨੇ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ‘ਰਿੰਦੀ ਮਸ਼ਰਬ ਸਾਂਗ ਰਸਾਇਆ।’

ਅਰਬ ਖਿੱਤਾ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਗੱਭੇ ਜਿਹੇ ਹੋ, ਇਸ ਲਈ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਸ਼ਬਦ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਆਇਆ। ਅਰਬੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅਰਥ ਕੋਈ ਵੀ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਦਿਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਹਿਕਮਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਗਏ, ਪਰ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਮਿੱਠਾ ਰੁੱਖ ਹੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅਰਬਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸ਼ਬਦ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘੋਲੇ ਮਿੱਠੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣੇ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਰਬਿਟ (sherbet) ਉਹ ਪੀਣ ਪਦਾਰਥ ਹੈ, ਜੋ ਫਲਾਂ ਦੇ ਰਸ ਵਿਚ ਖੰਡ ਘੋਲ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਅਰਬੀ ਸ਼ਰਬਤ ਤੋਂ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤੇ ਉਥੋਂ ਤੁਰਕੀ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ। ਪੈਨਕੇਕ ਤੇ ਦਬੱਲ ਕੇ ਚੋਪੜੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ੀਰੇ ਵਰਗੇ ਗਾੜ੍ਹੇ ਤਰਲ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਿਰਿਪ (syrup) ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਾਲਵੀ ਦੇ soppo ਤੋਂ 14ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਿਚ ਸਿਰੇਪ ਵਜੋਂ ਦਾਖਿਲ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅੱਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਰਿਪ ਬਣਿਆ। ਸਪੈਨਿਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ Jarabe, Jarope ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਲਾਤੀਨੀ ਦੇ scroppo ਵੀ ਇਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ shrub ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘ਝਾੜੀ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰੱਬ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 17ਵੀਂ-18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਮ ਜਾਂ ਬਰਾਡੀ ਵਿਚ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਸੰਤਰੇ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਛਿੱਲਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕੈਂਕਟੇਲ। ਅਰਬੀ ਸ਼ਰਬਤ ਹਿਕਮਤ ਅਤੇ ਫਾਰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਚਮਿਚ ਗਿਆ। ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਘੁੱਟ; ਦਵਾਈ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਵੀ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰਾਂ ਕੌੜੇ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਅਰਥ ਸਮਾਈ ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਏ। ਰਾਮਦੇਵ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੱਜ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਰਬਤ ਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਯੋਗੀ ਜੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਰਬ ‘ਤੇ ਆਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਬਦਲ ਕੱਢ ਮਾਰਨਗੇ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ

ਅਰਬਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ, ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਹੈ ਹਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ, ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਮਿਹਣਤ ਦੇ ਨਾਲ ਫੁੰਡੇ, ਲਿਖੇ ਪੰਦਾਬੀ ਵਿਚ,
ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਪਕਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਭੁੱਲੇ-ਵਿਸਰੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰਾਉਂਦਾ ਚੇਤੇ ਹੈ।
‘ਗੁਗਲ’ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ,
ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਲੰਮੀ-ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਹੰਢਾਵੇ ਬਾਸੀ ਜੀ,
ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿਰਦਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਚਲਦਾ ਹੈ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ,
ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਹਰ ਵਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ।
ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਿਆਰੇ ਬਾਸੀ ਨੂੰ,
ਇਹ ਸਤਰਾਂ ਸਤਿਕਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ ਬਾਸੀ ਦਾ।
-ਰਵੇਲ ਸਿੰਘ
singhrewail91@gmail.com

ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਤੇ ਗਰੀਨਲੈਂਡ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਟਰੰਪ?

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਲਗਾਤਾਰ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਅਤੇ ਗਰੀਨਲੈਂਡ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ, ਪਨਾਮਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਨਹਿਰ ਹੈ ਜੋ ਐਟਲਾਂਟਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜਨਵਰੀ 1881 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ 15 ਅਗਸਤ 1914 ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ 82 ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ। ਸਵੇਜ਼ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਪਾਰਿਕ ਜਲ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਖੁਦਾਈ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਏ.ਆਈ.ਜੀ. (ਰਿਟਾ) ਫੋਨ: 95011-00062

ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰੀ ਖਰਚੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜੋ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ 1904 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ 1914 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਸੀ ਪਰ 1977 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇੱਕ ਸੰਧੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਪਨਾਮਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿ.ਮੀ. ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਫਰ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਕਿਸੇ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਕਾਰਨ 16000 ਕਿ.ਮੀ. ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਫਰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਫਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰਾ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਨਹਿਰ ਅਮਰੀਕੀ ਨੇਵੀ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਯੂ.ਐਸ.ਐਸ. ਸਾਂਤਾ ਫੇ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਐਸ. ਮਿਨੀਸੋਟਾ (ਦੋਵੇਂ ਐਟਮੀ ਪਣਬੁੱਝੀਆਂ), ਯੂ.ਐਸ.ਐਸ. ਜੁਮਵਾਲਟ (ਸਭ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼), ਯੂ.ਐਸ.ਐਸ. ਉਮਾਹਾ ਅਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਐਸ. ਜੈਕਸਨ (ਐਂਟੀ ਪਣਬੁੱਝੀ ਜਹਾਜ਼) ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਅਤੇ ਪਣਬੁੱਝੀਆਂ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਯੂਰਪ, ਏਸ਼ੀਆ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ 60% ਵਪਾਰ ਇਸ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਯੁੱਧ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਪਾਤ ਕਾਲ ਸਮੇਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਮ ਜਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸਤੇ ਕਿਆਮਤ ਵਰਗਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਨਾਮਾ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਬਦਲੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਚੀਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ (ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ) ਮੋਟਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਪਨਾਮਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ, ਚੀਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੀਨ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੂਟਨੀਤਕ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੋਸੇ ਰਾਉਲ ਮੁਲੀਨੋ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਚੀਨ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ 10,000 ਵਰਕਰਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਪਨਾਮਾ ਕੈਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਚੀਨ ਸਬੰਧੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਹਿਰ ਦੇ ਆਦਿ ਅਤੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਬਲਬੋਆ ਅਤੇ ਕਰਿਸਟੋਬਾਲ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਣ ਦਾ ਠੇਕਾ 1997 'ਤੇ ਹੀ ਚੀਨ (ਹਾਂਗਕਾਂਗ) ਦੀ ਹੁੱਚੀਸਨ ਪੋਰਟ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਠੇਕਾ 2021 ਵਿੱਚ 25 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਚਾਈਨਾ ਹਾਰਬਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 2018 ਵਿੱਚ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਚੌਥੇ ਪੁਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਲ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦੇਣਾ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਪਨਾਮਾ ਦਰਮਿਆਨ 1977 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ

ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਚੀਨ ਦੀ ਇਸ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਵਿੱਚ 28 ਜਨਵਰੀ 2025 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕੋ ਰੂਬੀਉ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਾ ਪਨਾਮਾ ਦਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰਤ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਨਾਮਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪਨਾਮਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਨਾਮਾ ਨੇ ਚੀਨ ਦੇ ਬੈਲਟ ਐਂਡ ਰੋਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁੱਚੀਸਨ ਪੋਰਟ ਹੋਲਡਿੰਗ ਅਤੇ ਚਾਈਨਾ ਹਾਰਬਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਆਡੀਟਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਟਰੰਪ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਪਾਰਿਕ ਟੈਰਿਫ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ 'ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਟਰੰਪ ਗਰੀਨਲੈਂਡ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਟਾਪੂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਤਕਰੀਬਨ 2166086 ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂਨਾ ਹੈ। ਐਨਾ ਵੱਡਾ ਇਲਾਕਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਸਿਰਫ 56000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ 80% ਇਲਾਕਾ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਬਰਫ ਜੰਮੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀ ਅਬਾਦੀ ਦੱਖਣ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸਥਿਤ

ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੁਕ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਵੱਸਦੀ ਹੈ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਕਰੀਬ 300 ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ ਇਥੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਖੋਜ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਵਾਈਕਿੰਗ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੂਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨਾਲ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗਰੀਬ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਪਰ 1953 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਰੇ ਗਰੀਨਲੈਂਡਰ ਡੈਨਮਾਰਕ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣ ਗਏ। 1979 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੈਫਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖਿਆ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਡੈਨਮਾਰਕ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਦੀ ਦੂਰੀ ਡੈਨਮਾਰਕ ਤੋਂ 3600 ਕਿ.ਮੀ. ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ 3134 ਕਿ.ਮੀ. ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਧਰੁਵ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੀ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਇਥੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਫੌਜੀ ਅੱਡਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਉਸ ਫੌਜੀ ਅੱਡੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰ ਕੇ ਐਂਟੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਸਿਸਟਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਰੂਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ 'ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਕਾਰਨ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਬਰਫ ਪਿਘਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਅਣਮੋਲ ਖਣਿਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵਾਸਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਪਹਿਲਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਗਰੀਨਲੈਂਡ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। 1867 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਲਾਸਕਾ ਨੂੰ ਰੂਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਵਿਲੀਅਮ ਸੀਵਾਰਡ ਨੇ ਡੈਨਮਾਰਕ ਕੋਲੋਂ ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ। 1946 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਡੈਨਮਾਰਕ ਨੂੰ 10 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਗਰੀਨਲੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਜ਼ੋਰਾ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਗਰੀਨਲੈਂਡ ਇਜ਼ ਨਾਟ ਫੌਰ ਸੇਲ'।

ਰੂਹਾਨੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜੀ ਕਿਰਤ - 'ਮੌਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ'

ਕਵਿਤਾ ਸਿਰਜਣਾ ਜਣੇ-ਖਣੇ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ, ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉੱਚ ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਰਸ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਜਾਂ ਮੁਹੱਬਤ ਪੱਖੋਂ ਹਾਰੇ ਪਿਛੇਕਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੰਖੇਪਤਾ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਡੂੰਘਾਈ, ਤਾਲ ਅਤੇ ਗੂੰਝਲਦਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਸਰ ਪਹੋਲੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਲਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਦੇ ਰੀਝਾਂ ਭਰੀ ਬਾਂਸੁਰੀ

ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਜੱਗੀ ਕੁੱਸਾ

E-mail: jaggikussa@yahoo. de

ਦੀ ਲੈਅ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਾਉਂਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਹ, 'ਵੇ ਲੈ ਦੇ ਮੈਨੂੰ ਮਖ਼ਮਲ ਦੀ, ਪੱਖੀ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਵਾਲੀ' ਵਰਗੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਫੜੀ ਵਿਦਰੋਹੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਲੇਨੀ ਮਿਲਣੀ ਵੀਨਸ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਓਦੋਂ ਮਿਲੇ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ 2012 ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਓਦੋਂ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦਾ ਪਲੇਨਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੀ, ਹਰ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸਿਰਜਣਾ ਬਿਰਤੀ ਧੜਕਦੀ ਜਾਪਦੀ। ਕੋਈ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਬਰਕਦਾ ਲੱਗਦਾ। ਕਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਜਵਾਲਾ-ਮੁਖੀ ਕਰਵੱਟ ਲੈਂਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ। ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਸਿਰਜਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਸਵੈ-ਚਿੰਤਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਲ

ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਕਲ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਰੱਬੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਅਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਲਿਖਣ ਵਾਸਤੇ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਲ ਫ਼ੌਲਾਦੀ ਜਿਗਰਾ ਅਤੇ ਸਾਹਸ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ 'ਵੇ ਰੱਬ' ਰਚਨਾ ਰਚਦੀ 'ਰੱਬ' ਦੇ ਵੀ ਗਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ:

ਵੇ ਰੱਬ! ਤੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ,
ਹੈਵਾਨ ਕਰਦਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ,
ਵੇ ਤੂੰ ਜਾਗਿਆ ਨਾ?

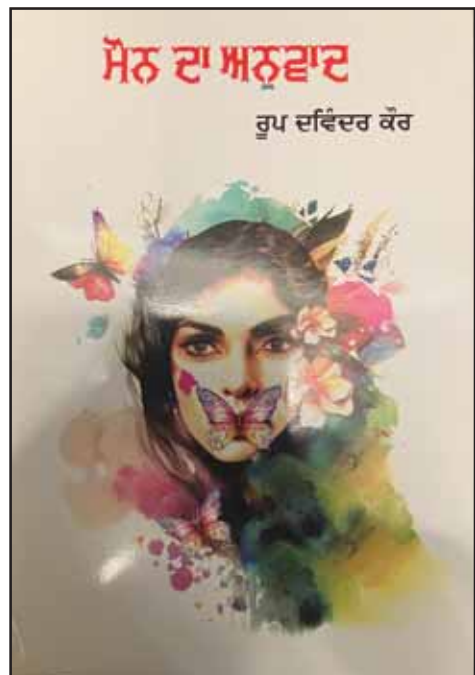
ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਸਾਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼, ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਕਵੀ, ਜਾਂ ਕਵਿਤਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਮੋਮਬੱਤੀ ਵਾਂਗ ਪਿਘਲਦੀ ਹੈ, ਭੱਠੀ ਦੇ ਲੋਹੇ ਵਾਂਗ ਢਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਕੀ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰੀ ਹਾਂ?' ਵਿਚ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ:

ਮੈਂ ਸਿਆਲਾਂ ਦੀ ਹੀਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਚੰਡੀ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਹਾਂ
ਮੈਂ ਰੂਪ ਹਾਂ, ਅਨੂਪ ਹਾਂ, ਮਹਿਕਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹਾਂ...
ਮੈਂ ਨਾਰੀ ਹਾਂ, ਪਰ...ਕੀ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰੀ ਹਾਂ?

ਇਹ ਅਖੀਰਲੀ ਸਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਠਕ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਬਾਗ਼ੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਉਡਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਕਾਇਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਜਨਮਜ਼ਾਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਸਮੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੱਗਭੱਗ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕੇ, ਕਲਾ ਦੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਾਵਿਕ ਤਨਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਨ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ 'ਬਿਊਰੀ ਆਫ਼ ਮਲਟੀਪਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ' ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ- ਸਥਾਨਕ, ਸਰੀਰਕ ਗਤੀ ਸਥਿਤੀ, ਸੰਗੀਤਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਤਰਕ ਗਣਿਤਿਕ, ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ...। ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚੋਂ, 'ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ' ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਚਨਾ ਭਾਵਗੀਤ ਅਤੇ ਬੇਸੁਆਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੋਲ ਅੰਤਰ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਬੁੱਧੀ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ

ਲਿਆ ਕੇ ਉਹ ਬਿੰਬਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਮਾਰਮਿਕ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਦੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਹਾਉਕਾ ਜਦੋਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ, ਆ ਜਾਣ ਸੁਨਾਮੀਆਂ
ਰੋ ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ
ਖ਼ਜ਼ਰਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਜਾਵਣ ਮੌਲੂਮ ਪੱਟੀਆਂ
ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਭਰਦੇ ਕਦੀ ਨਾ ਡੁੱਘੇ ਫੱਟ ਜੁਬਾਨਾਂ ਦੇ...
ਕਵਿਤਾ ਤਣਾਅ, ਸਦਮੇ ਅਤੇ ਸੋਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ
ਦਿਲਾਸੇ, ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਧਰਵਾਸ ਦੀ ਸਰਦਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੁਮੇਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪਰੋਅ ਕੇ ਸਜਾਉਣਾ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੋਤੀ

ਪੁਸਤਕ ਚਰਚਾ

ਚੁਗਣ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾ-ਕਮਾਲ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਲਿਖਣਾ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ; ਇਸ ਕਾਲ-ਕੋਠਤੀ ਅੰਦਰ, ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਹੀ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਰੁਸ਼ਨਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ। ਸੋਣਾ ਤੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਗੁੜੀਆਂ ਨੀਂਦਾਂ 'ਚੋਂ ਹੁਣ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ...

ਇਸ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ, ਜਾਂ ਕਾਵਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਝਲਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਵਰਡ ਗਾਰਡਨਰ ਉੱਚ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਕਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸ਼ੀਅਤਾਂ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਕਿਸਮ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵਰਗੀ ਉੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ, ਰਚਨਾ ਦੇ ਹਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਲਚਕਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਹੁਨਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਉਸ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਅਤੇ ਇਬਾਦਤ, ਸੌਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਆ ਗਲਿਆ ਸਿਆਸਤੀ ਢਾਂਚਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲਗਨ, ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਸ ਦੇ ਰੌਸ਼ਨ ਦਿਮਾਗ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਸਾਹਦੀ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਰੂਪ ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਹਥਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਮੌਨ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ' ਨੂੰ ਬਾਂਹਾਂ ਅੱਡ ਕੇ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਆਖਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ। ਆਮੀਨ!

ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਆਭਾ ਦਾ ਕਾਵਿਕ ਬਿਆਨ ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ 'ਤੇਗ'

ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਪੰਜਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਰਵਰਕ 'ਤੇ ਉਘਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਬੀਰ ਮੰਡ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਂਕਾਵਿਕ ਗਲਵਕਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਆਖਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕਰਦਾ ਹੈ:

“ ‘ਤੇਗ’ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗਹਿਰੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੁਆਲਾਂ ਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਉਸ ਸੂਖਮ ਮੋਤ ਉੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਗਹਿਰੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਛਿਣਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮੇਸ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਿਤਰਦੀਆਂ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।”

ਮਦਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 85918-59124

ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪੱਸਰੀਆਂ ਸ਼ਮੀਲ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਧੀਆ ਆਰਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਵੀ ਨੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਉਸਨੇ 'ਯੁੱਧ ਸਮਾਪੀ' ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ 'ਚਰਿਤਰ' ਦਾ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 125 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ 'ਚਰਿਤਰ' ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ 51 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਕ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 5 ਕਵਿਤਾਵਾਂ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 180 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਯੁੱਧ ਸਮਾਪੀ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਬੇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਾਮ ਹਨ 'ਜੰਗ ਦੇ ਜੋਗੀ', 'ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ', 'ਦਸਮ ਮਾਰਗ', 'ਰੂਹ ਦੀ ਫ਼ੌਜ'। ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ਮੀਲ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ 'ਚਰਨ ਛੁਹ' ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਲੇਅਆਉਟ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ ਹਰਿਅੰਜਨ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇਵਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਨਵਤੇਜ ਭਾਰਤੀ ਦੀ ਇਕ ਪੰਨੇ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਕਵਿਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੈ' ਉਪਰੰਤ ਸਵੈ ਕਥਨ 'ਜਿਨ ਦਿਲ ਹਰਾ ਹਮਾਰਾ' ਵਜੋਂ 22 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਵਾਰਤਕ ਰਚੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ 'ਤੇਗ' ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਾਂਝ ਪੁਆਈ ਹੈ। ਸਵੈ-ਕਥਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰੇਰਿਕ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਚਿਤਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਗਿਆਨਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਰੂਹਾਨੀ-ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ/ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ।' ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ਮੀਲ ਨੂੰ 'ਤੇਗ' ਦੇ ਤੇਜ਼ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦ ਹੀ ਢਾਲ ਬਣਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।

‘ਨਾ ਇਹ ਲੋਹਾ ਨਾ ਚੰਮ

ਤੇਗ ਇਕ ਸੂਖਮ ਧਾਰ

ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਅਤੇ ਅਦਿੱਖ’ (ਤੇਗ, ਪੰ: 44)

‘ਤੇਗ’ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਇਕ ਰੂਹਾਨੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹਨ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਮੀਲ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਸਮਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵਿਸਮਾਦ ਜੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਧੜਕਣ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਖੁਦ ਸ਼ਮੀਲ ਨੇ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਹ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।’

‘ਦਿਲ ਜੋ ਕਨ੍ਹਈਏ ਵਰਗਾ

ਮਨ ਜੋ ਸਵੱਈਏ ਵਰਗਾ

ਤਨ ਜੋ ਗਵੱਈਏ ਵਰਗਾ

ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵਾਰ...’ (ਕਰੁਣਾ ਵਾਰ ਪੰ: 45)

ਸ਼ਮੀਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਇਨਸਾਨੀ ਸੋਚ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ; ਪਰੰਤੂ 'ਤੇਗ' ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ ਦੇ ਸੰਗ-ਸੰਗ ਚਲਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖੁਦ ਕਵੀ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਲਈ 'ਤੇਗ'- ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਤੇ ਸਰਬੰਸ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹ ਰਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲਾਂ-ਜਵਾਬਾਂ, ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੀ ਇਕ ਅਲੱਗ ਦੁਨੀਆ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਜਗਿਆਸੂ ਜਾਂ ਜਾਗੇ ਹੋਏ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ਾਂ 'ਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਉਸ ਅਨੰਤ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਸਮਝਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉਸ ਪਤਲ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਮਾਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਨਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹੀ ਜਾਣਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਮਾਦ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹਤ- ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਲਾਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ 'ਚ ਅੰਤਹੀਨ ਸ਼ਬਦ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਮਹਾਯਾਤਰਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸ਼ਮੀਲ ਦਾ ਰਚਿਆ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇਗ'।

ਵਿਹਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਗ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਗੁਣਾਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਆਤਮਕ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇਗ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ੁਲਮ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਬੁਰੇ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਦੈਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੇਗ ਅਧਿਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦਿਆਲਤਾ, ਸੱਚਾਈ, ਜ਼ੁਲਮ ਖਿਲਾਫ਼ ਯੁੱਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪ ਹੈ।

‘ਤੇਗ’ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਜੋ ਗਹਿਰੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਦਵੈਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿਚ 'ਤੇਗ' ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਂ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਗਹਿਨ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ- ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ, 'ਤੇਗ' ਇਕ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਲਈ ਹਕੀਕੀ ਸਚਾਈ ਦੀ ਸੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਧੀਰਜ, ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਦਇਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

‘ਤੇਗ’ ਦੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਰੂਪਕੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਅਵਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਮਈ ਚਮਤਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ, ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸਿਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ।

ਤੇਗ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਤਮਿਕ ਅਹਿਮੀਅਤ ਲਈ ਇਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਜਜ਼ਬੇ ਅਤੇ ਉੱਚ ਆਤਮਿਕ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਤੇਗ' ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਸੱਚੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਅਮਨ ਲਈ ਜੰਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ

‘ਸਮਾਧੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ

ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਜੇਗ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਨੰਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਗ ਹੋਵੇਗਾ

ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਗ ਹੋਵੇਗਾ

ਅਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਜੰਗ ਚੱਲੇਗੀ’ (ਜੰਗ ਨਾਲ ਜੰਗ, ਪੰ: 65)

ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਜੰਗ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੰਜੇ ਮਰ ਜਾਣ।

ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਨਹੀਂ, ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਤੇਗ' ਦੀ ਧਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਦੇਹ, ਲਾਲਚ, ਡਰ ਅਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵੱਲ ਵੀ ਹੈ।

ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ 'ਤੇਗ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੇ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ 'ਯੁੱਧ ਸਮਾਪੀ' ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਾਹੀਂ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਉਹ ਜੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਤੇ ਸਾਧਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ:

‘ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ

ਜੰਗ ਵੀ ਧਿਆਨ ਬਣੇਗੀ

ਸਭ ਤੋਂ ਇਕਾਗਰ ਸਾਧਨਾ ਹੋਏਗੀ।’ (ਯੁੱਧ ਸਮਾਪੀ, ਪੰ: 87)

ਇਸ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਛੁਪਿਆ ਹੈ; ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ ਸੱਚੀ ਤੇਗ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਤਮਿਕ ਤਾਕਤ, ਦਿਆਲਤਾ ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਸੰਕਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਆਭਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਮੰਡਲ, ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ, ਧਰਤੀਆਂ, ਗਲੈਕਸੀਆਂ, ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡੀ ਚੇਤਨਾ ਲਈ ਜਿੱਤਾਂ-ਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

‘ਜਿੱਤਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ

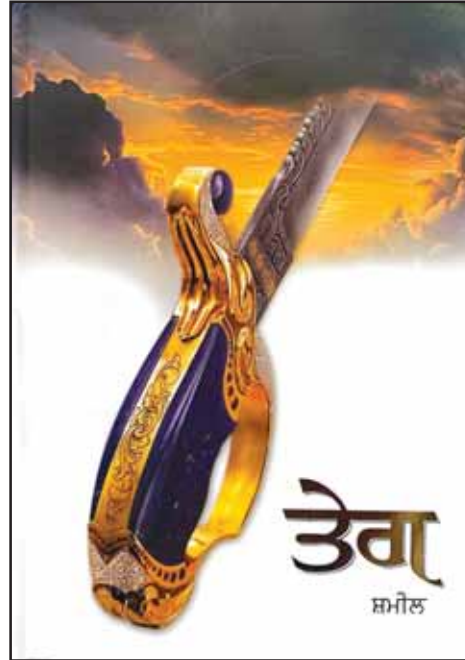
ਹਾਰਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ

ਜੇਤਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ।’ (ਅਕਾਲ ਦਾ ਪੰਥ)

‘ਤੇਗ’ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਅਟੱਟ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸੁੱਖ,

ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨਤਾ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ।

‘ਤੇਗ’ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ -ਸ਼ਸਤਰ ਦੀ ਧਾਰ ਵੀ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚਮਕਾਰ ਵੀ। ਸ਼ਮੀਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੋਧੇ, ਰੂਹਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਚੇਤਨ ਦੇ ਦੈਵੀ ਰੂਪ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਨਦਰ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤੀ

ਪੁਸਤਕ ‘ਤੇਗ’ ਦਾ ਸਰਵਰਕ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਕਰਨ ਦੀ ਡੋਡੀਕ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਚੁਣਿਆ। ਫਕੀਰੀ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗੀ। ਅਕਾਲ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ। ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚੋਂ ਛਲਕਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖੋ:

‘ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਕੇ

ਕਲਗੀਧਰ ਨੇ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ..

‘ਜਿਹੜਾ ਮੇਰਾ ਸਰੂਪ ਉਹ ਤੇਰਾ ਸਰੂਪ

ਤੇਰੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਾ ਕੋਈ’ (ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਦੇ ਕੇਸ, ਪੰ: 211)

‘ਤੇਗ’ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਲ ਦੀ ਮਹੀਨ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਦੋ ਤੱਤ ਨਹਿਤ ਹਨ- ਸੰਤ ਪੁਰਖੀ ਦਇਆ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਜਿਹੀ ਸੂਚਮਤਾਈ। ਸ਼ਮੀਲ ਨੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ- ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੱਕ- ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁੰਦ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

‘ਲੋਹਾ ਇਹ ਹਵਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਜਿਵੇਂ ਤੀਰ ਦਸਮੇਸ ਦਾ

ਕਿਰਪਾਨ ਅਜੀਤ ਦੀ

ਪਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਭੂਢਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ

ਹਵਾ ਜਿਵੇਂ ਤੂਫ਼ਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ...।’ (ਲੋਹੇ ਦੀ ਹਵਾ, ਪੰ: 106)

‘ਤੇਗ’ ਦਾ ਨਿਆਰਾਪਣ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ, ਉਸ ਅੰਦਰੋਂ ਨਵੇਂ ਅਰਥ ਖੋਜਦੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯੁੱਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਕ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖ ਆਤਮਿਕ ਵੀਰਾਨੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ 'ਤੇਗ' ਵਿਚ ਨੂਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਜੰਗ ਲਈ 'ਤੇਗ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤੇਗ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਪੁਸਤਕ 'ਤੇਗ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ 'ਯੁੱਧ ਸਮਾਪੀ' ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਥਿਆਰ, ਜੰਗ, ਸਿਪਾਹੀ, ਬਲੀਦਾਨ, ਬਹਾਦਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਹੀ ਸਿਰਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੂਜੇ ਭਾਗ 'ਚਰਿਤਰ' ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ, ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਵਾਦੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਜਟਿਲ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਬੇਨਿਆਜ਼ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। 'ਤੇਗ' ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਦਭੁਤ ਜੀਵਨ, ਚਰਿਤਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਦਮ ਸੰਘਰਸ਼, ਕਰਤੱਵ-ਚੇਤਨਾ ਤੇ ਦੁਰਲਭ ਬੀਰ-ਸਾਜਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿਰਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਉਕਤ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗਲਤ ਹੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਅਧੂਰੀ ਸਮਝ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦਰਸਾ ਕੇ ਨਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਰੇ ਆਪੇ ਘੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਘਾਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ

ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਤੇ ਬੀਰਤਾ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦਾ ਅਦਭੁਤ ਸੰਤੁਲਨ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਵਿਦਮਾਨ ਹੋਣੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਅਲੌਕਿਕ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਘਟਨਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਸ਼ਮੀਲ ਨੇ ਕਾਵਿਕ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨਿਆ ਹੈ ਉਹ ਬਾਕਮਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਹੈ:

ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਜਿਉਣਾ ਦੋ ਤਲਾਂ 'ਤੇ

ਇਕ ਚਿਹਰਾ ਲੌਕਿਕ ਵਿਚ

ਦੂਜਾ ਪਰਾਲੌਕਿਕ ਵਿਚ

ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਤੁਰਦਾ

ਸੰਤ ਤੁਰਦਾ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਚ

ਸਿਪਾਹੀ ਸਬੂਲ

ਸੰਤ ਸੂਖਮ

ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਕੇ

ਅਲੋਪ ਹੁੰਦਾ ਸੰਤ ਹੋ ਕੇ

ਸਿਪਾਹੀ ਹਾਰਡਵੇਅਰ

ਸੰਤ ਸੋਫਟਵੇਅਰ (ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਪੰ: 97)

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ, ਨੈਤਿਕਤਾ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਭਗਤੀ, ਜਪ, ਤਪ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਵੈਰਾਗ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਚੀਆਂ। ‘ਦੇਹ ਸ਼ਿਵਾ ਵਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ...’ ਵਰਗੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਹੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਰਮ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਅਦਭੁਤ ਯੋਧੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਐਸਾ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਸੱਚ ਲਈ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋ ਕੇ ਲੜ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਵੇਦਨ ਪੀੜਾ ਬਰਾਬਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਯੋਧਾ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਇਕ ਸੰਤ, ਸਗੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸੰਯੋਗ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਸੰਤ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਰੂਪ ਆਧੁਨਿਕ ਜੁਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਧਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗਿਆਈ ਲਈ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣਾ ਵੀ ਸੰਤ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਮੀਲ ਦੀ 'ਤੇਗ' ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ 'ਚਰਿਤਰ' ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਛੇਹੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਛੇਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪੱਖ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਰਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਨਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੋਹਰਾਂ ਲਿਜਾਣੀਆਂ, ਬੇਦਾਵੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਬਰਾਤ, ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਗੰਗੂ ਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਬਾਬਤ ਗੱਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਮੀਲ ਵਧਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ 'ਟੇਢੀ ਖੀਰ' ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ 'ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਤਿਵੇਂ' ਬਿਆਨਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੱਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਾਤਰ ਚਿੱਤਰਨ ਦੀਆਂ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਸਤਰਾਂ ਵੇਖੋ:

‘ਡੱਲਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ

ਡੱਲਾ ਜੋ ਡਾਵਾਂਡੋਲ

ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੁਝ ਦਲੇਰ

ਕੁਝ ਸਿਦਕੀ ਕੁਝ ਬਿੜਕਣ ਵਾਲਾ

...

ਡੱਲਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਰਗਾ

ਕਲਗੀਧਰ ਦੀਆਂ ਪਰਖਾਂ ਦੇ

ਹਾਣ ਦਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ।’ (ਡੱਲਾ ਸਿੰਘ, ਪੰ: 258)

ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿਲ ਛੂਹ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਡੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਤੇਗ' ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਇਕ ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨ ਗਾਥਾ, ਬਾਣੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਕਾਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਅੰਦਰ ਬੀਰ ਰਸ ਉਤਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ।

‘ਤੇਗ’ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਪੱਖ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲਾਤਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਤੇਗ' ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਰਾਹਦਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਅਗਲੇਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਇਕ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਵਨਾ, ਕਲਾਤਮਿਕ ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਚੇਤਨ ਤੱਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ; ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ?

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ 2027 ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗੇਗਾ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਧੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਨੇਕ ਧੜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਬਣਿਆ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ 'ਕੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗ ਫਸ'ਗੇ ਕੋਈ ਨਿਤਰੂ ਵੜੇਵੇਂ ਖਾਣੀ' ਭਾਵ ਅਸਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 94178-13072

ਕਰਨਗੇ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਇੱਕਮੁੱਠ ਸੀ ਤਾਂ 11 ਲੋਕ ਸਭਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਵਾਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ 2027 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਕਿਹੜੀ ਜਾਦੂ ਦੀ ਛਤੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ? ਬਾਦਲ ਧੜਾ 27 ਲੱਖ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੰਨੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਤਾਂ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਸਨ। 2 ਦਸੰਬਰ 2024 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਫਸੀਲ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਜਿਹੜੀ ਦੋ ਧੜਿਆਂ ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ

ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਬਜ਼ਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਰਤੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਾਗੀ ਤੇ ਬਾਗੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦੇਣ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਭਰਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਪਣੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਡੈਲੀਗੇਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਣਨਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੀ ਪੰਥਕ ਸੋਚ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਟੀਮ ਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ, ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ

ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ 2 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ

ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਪੰਥ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਰਾਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਦੀ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਵੱਟੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਆਪਸੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਵਕਾਰ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਤੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦਾ ਰਹਿਨੁਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ ਦਾਗੀ ਤੇ ਬਾਗੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ 2027 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਭਰਪਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਤੀਜਾ ਧੜਾ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਜਾਵੇ। ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੋਸੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ

ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ 2007 ਵਿਚ ਬਣੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਐਕਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਐਕਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਾਰਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਤੇ ਇਸਦੀ ਤਾਈਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡਸਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30 ਜਨਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਜਲਾਸ ਵਿਚ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਬੜੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਏ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ 11 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਤਿੰਨ ਹੀ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਸਿਰਸਾ ਡੇਰਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਪੰਥ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਜਿਸਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਤਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ 90 ਲੱਖ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਸਿੰਘ ਧਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਥਕ ਕੌਮ ਕੀਤੇ। ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਲਈ ਬੜੇ ਪਾਪੜ ਵੇਲੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾਅਵਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤ੍ਰਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁੜ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਸਕੇ ਅਤੇ ਫਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਅਤਿਅੰਤ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਰਹਿਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਜ਼ਰ ਗੁਨਾਹ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਮੈਂ ਇੱਕ 'ਘਟਨਾ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ ਸਾਂ। ਮਜ਼੍ਹਬ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਅਤੇ ਬੇਪਨਾਹ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਓ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੋਢੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਂ।

ਜਿਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਪਿਆਰ ਜਾਗਦਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਲਗਦੀ ਵਾਹ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਪਿਰਟ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ

ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ

ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਉਹ ਕੰਮ ਉਸ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਰੋਕਣ ਵਰਜਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਘਟਨਾ ਇੰਜ ਹੋਈ, ਕਿ ਸਿਆਲ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਤੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਹੁੱਝਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸਾਡਾ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ।

ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਸੀ, ਬਾਰਾਂ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇ ਸਰਦੀ ਖੂਬ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੱਭੇ ਪੰਜ ਛੇ ਬੰਦੇ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਤਰ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਾਂ, ਕਿ ਸਾਹਮਣੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਿਸਤਰਾ ਉਸ ਕੱਛੇ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ-ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਾਢੇ ਗਿਆਰਾਂ ਗੰਡੀ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਕੇ ਏਧਰ ਆ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ

ਮੇਰੀ ਬੈਠਕ ਅੱਗੇ ਉਹ ਗੱਭਰੂ ਰੁਕਿਆ, ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਮੁਹੱਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਤੇ ਬਜਾਇ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਪਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੋ ਸਾਰੇ ਉਸ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪਾਸ ਛਤਰੀ ਸੀ, ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਾਸ ਮੋਟੀ ਸਾਰੀ ਸੋਟੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਦ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਲੱਭਾ ਤਾਂ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਲੋਹੇ ਦਾ ਸਰੀਆ ਹੀ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਇਤਨੀ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਗੱਭਰੂ ਨੂੰ ਲਹੂ ਵਿਚ ਲੱਭ ਪਏ ਵੇਖਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੁਫਾਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਫੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਅਸਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਏਸ ਕੰਮੋਂ ਵਿਹਲੇ ਹੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖਿੰਡ ਪੁੰਡ ਗਏ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਇਸ 'ਕਾਰਨਾਮੇ' ਉੱਤੇ ਗਰਵ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਭਾਤ ਵੇਲੇ ਮਸਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਅੱਖ ਲੱਗੀ।

ਅਜੇ ਝਪਕੀ ਆਈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੂਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਡਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸੋਤਰ ਸੁੱਕਣ ਲੱਗੇ-ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਸ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹਣ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਡਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ- ਓਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਤੱਕਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਸਖ਼ਤ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ, ਤੇ ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

'ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਸੌਂਦ ਲਿਆਵੋ। ਕਹਿਣਾ, ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।' ਇਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਸੱਜਣ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀ ਮੁੜ

ਗਿਆ, ਕੁਝ ਪੁੱਛਣ-ਗਿੱਛਣ ਦਾ ਉਸ ਮੈਨੂੰ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚੀ ਪੈ ਗਿਆ, 'ਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਿਤੇ ਡਿੱਗ-ਢੱਠ ਪਏ ਨੇ?'

ਨਿੱਘੀ ਰਜਾਈ 'ਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਏਡੀ ਸਰਦੀ ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਤਾਂ ਟਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਤਾਂ 'ਅਸੂਲੀ' ਮੱਤ-ਭੇਦ ਸੀ ਨਾ। ਕੀ ਏਡਾ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ 'ਮਤਭੇਦ' ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦੇਂਦਾ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਸਨ? ਕੱਪੜਾ ਲੱਤਾ ਪਹਿਨ ਕੇ, ਤੇ ਛੱਤਰੀ ਤਾਣ ਕੇ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। 'ਡਾਕਟਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਚੱਲਾਂ', ਸੋਚ ਕੇ ਮੈਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ। ਕੋਲ ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਕੁੱਲ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਵਾਟ 'ਤੇ।

ਸੋਚਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ ਤਿਲਕ ਪਏ ਹੋਣ, ਜਾਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ-ਉਤਰਦਿਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਪਏ ਹੋਣ। ਸੱਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਪਰ ਓਥੇ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਜੇ ਕੁਝ ਤੱਕਿਆ, ਮੇਰੇ ਅਸਚਰਜ ਦਾ ਕੋਈ ਠਿਕਾਣਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਓਹੀ ਹਿੰਦੂ ਗੱਭਰੂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਫੇਰ ਕੇ ਖੋਲੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਆਏ ਸਾਂ, ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬੇ-ਮਲੂਮੀ ਜਿਹੀ ਹੋਸ਼ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ। ਕਈਆਂ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰੇ ਲਹੂ ਸਿਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੱਥੇ ਦੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ।

'ਆਇਆ ਡਾਕਟਰ?' ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜਾ

ਕਾਹਲਾ ਅਤੇ ਬੇਸਬਰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ। ਤੇ 'ਹੁਣੇ ਲਿਆਇਆ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰੀਂ ਦੌੜਿਆ ਗਿਆ ਡਾਕਟਰ ਵੱਲ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰਤਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਭਰੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਧਾਰਣ ਹੀ ਸਮਝੋ। ਡਾਕਟਰ ਆਇਆ, ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਹੋਈ, ਪੀਣ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (ਟੀਕੇ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਓਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ), ਥੋੜ੍ਹੀ ਕੁ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈ, ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੀਕ ਇਹੋ ਦੁਆ-ਦਾਰੂ ਤੇ ਮਲੂਮ-ਪੱਟੀ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਛੇਕੜ ਮਰੀਜ਼ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧੀ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ? ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ।

ਸਾਧਾਰਣ ਨਜ਼ਰੇ ਦੇਖਿਆਂ ਇਸ ਵਿਚ 'ਘਟਨਾ' ਵਾਲੀ ਐਸੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਾਪੇਗੀ। ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ 'ਘਟਨਾ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਇਕ ਹੋਰ ਹੀ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਧਿਆਨ ਮੋੜ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, 'ਆਇਆ ਡਾਕਟਰ?' ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਮੈਂ ਨਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੱਕੀ। ਬਲਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ-ਮੇਰੀ ਮਾਂ। ਤੇ ਜਦ ਮੈਂ ਏਸੇ ਬਿਰਧ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠਾ ਭੁੱਬੀਂ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ- 'ਹਿਸ! ਏਡੇ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਕੇ ਅੱਬਰੂ? ਮੇਰੇ ਅਣਗਿਣਤ ਚਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਚਲੇ ਗਏ-ਪੁੱਤਰ ਤੱਕ ਵੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ

ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਹਿਦ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁੰਮਨਾਮ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਣਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਹੈ, ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਵੀ) ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਤਕ ਪੁਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਾਲਮ 'ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ਹਿਦ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ।
-ਸੰਪਾਦਕ

ਰੋਇਆ।' ਇਤਿਆਦਿ। ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਓਸ ਬਾਬੇ ਨੂੰ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੰਗਾ-ਜਮਨਾ ਵਹਾਦਿਆਂ ਤੱਕਿਆ।

ਬਸ ਇਹੋ ਸਨ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਝ ਤੁਪਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਸ ਵਾਕੇ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਲਈ 'ਘਟਨਾ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕੀਕਰ ਕਰਾਂ ਓਸ ਅਸਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਓਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਹੋਇਆ। ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਵਾ ਕਰਦੇ, ਮੇਰੀ ਹਿਮਾਕਤ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਕੌੜੀਆਂ ਕਸੈਲੀਆਂ ਸੁਣਾ ਦੇਂਦੇ, ਅਥਵਾ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਚਪੇੜਾਂ ਜੜ ਦੇਂਦੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰਾ ਮਨ ਇਤਨਾ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਅਲਫ਼ੋ-ਬੇ ਤੱਕ ਨਾ ਕਿਹਾ...ਛੁੱਟ ਇੱਕ ਕਰੁਣਾ ਭਰੀ ਤੱਕਣੀ ਤੋਂ, ਤੇ ਛੁੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਬਰੂਆਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸਾਂ ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਹੀ ਕਾਲੀ ਕਰਤੂਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ...ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਭਿੰਜੀਆਂ।

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਦਾ ਜਲਵਾ

ਇਕ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਵੇਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ 'ਮੁਝਸੇ ਕੁਛ ਕਹਤੀ ਯੇ ਖਾਮੋਸ਼ੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਐਕਟਿੰਗ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। 2012-13 ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਇਸ ਲੜੀਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਗੋਰੀ ਭੋਂਸਲੇ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਉਹ 'ਹਰ ਯੁਗ ਮੇਂ ਆਏਗਾ' ਏਕ ਅਰਜੁਨ' ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਕਪੂਰ ਦੇ ਲੜੀਵਾਰ 'ਕੁਮਕੁਮ ਭਾਗਿਆ' ਵਿਚ ਬੁਲਬੁਲ ਅਰੋੜਾ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। 'ਕੁਮਕੁਮ ਭਾਗਿਆ' ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਾਠੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਵਿਟੀ ਡਾਂਡੂ' ਅਤੇ 'ਸਵਰਾਜ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਨੇ ਕੁਝ ਮਰਾਠੀ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਰੰਧਾਵਾ ਨਾਲ 'ਅਭੀ ਨਾ ਛੋੜੋ ਮੁੱਝੇ' ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤਕ ਵੀਡੀਓ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਅਨੋਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਲਵ ਸੋਨੀਆ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ 'ਸੁਪਰ 30' ਤੋਂ ਮਿਣਾਲ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪਛਾਣ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਾਨ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਦੇ ਨਾਲ 'ਬਾਟਲਾ ਹਾਊਸ', ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਤੁਫਾਨ', ਕਾਰਤਿਕ ਆਰੀਅਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਧਮਾਕਾ', ਸਾਹਿਦ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਜਰਸੀ', ਅਭਿਮਨੀਊ ਦੇਸਾਈ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਆਖ ਮਿਚੋਲੀ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੇਲਗੂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਫਿਲਮ 'ਵਲੀ 2898 ਏ.ਡੀ.' ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੈਮਿਓ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਉਹ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ 'ਫੈਮਿਲੀ ਸਟਾਰ ਵਿਚ ਵਿਜੇ ਦੇਵਰੇਕੱਡਾ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਹ ਤੇਲਗੂ ਦੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮ 'ਸੀਤਾ ਰਾਮਮ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਅਦਾਕਾਰਾ (ਤੇਲਗੂ) ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮਿਣਾਲ ਠਾਕੁਰ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਚ ਤੇਲਗੂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਡਿਕੋਡ : ਏ ਲਵ ਸਟੋਰੀ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਦਿਵੀ ਸ਼ੇਖ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਅਨੁਰਾਗ ਕਸ਼ਿਅਪ ਵੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਲ 'ਚ ਜਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ

ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗਲੈਮਰ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅਦਾਕਾਰਾ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਨ ਇੰਡੀਆ ਸਟਾਰ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਾਮੇਡੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਡਰਾਮਾ, ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਵਿਆ ਖੋਸਲਾ ਕੁਮਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ 'ਯਾਰੀਆਂ' ਤੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਡੈਬਿਊ ਕੀਤਾ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਰਕੁਲ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ, ਮਦਹੋਸ਼ੀ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਗਲੈਮਰ ਨੇ ਸਭ ਦਾ ਮਨ ਮੋਹ ਲਿਆ। 'ਯਾਰੀਆਂ' ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੀਰਜ ਪਾਂਡੇ ਦੀ 'ਅੱਯਾਰੀ' ਜ਼ਰੀਏ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਵਾਪਸੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗੁਪਤਾ ਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਲਵ ਰੰਜਨ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ, ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਕਾਮੇਡੀ 'ਦੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ' ਵਿਚ ਉਹ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੇ ਟਿਕਟ ਖਿਤਕੀ 'ਤੇ ਧਮਾਲ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਕੁਲ ਦੀ ਗੱਡੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਚੱਲ ਨਿਕਲੀ। ਉਹ 'ਮਰਜਾਵਾ', 'ਸਰਦਾਰ ਕਾ ਗ੍ਰੈਂਡਸਨ', 'ਅਟੈਕ', 'ਰਨਵੇ-34', 'ਬੈਨਗੁਲੀ', 'ਡਾਕਟਰ ਜੀ', 'ਬੈਂਕ ਗਾਡ', 'ਛਤਰੀਵਾਲੀ' ਅਤੇ 'ਮੇਰੇ ਹਸਬੈਂਡ ਕੀ ਬੀਵੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਆ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਿੱਤਰ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਜੈਕੀ ਭਾਗਨਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਰਕੁਲ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ 'ਦੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ-2' ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਅਜੇ ਦੇਵਗਨ ਅਤੇ ਆਰ. ਮਾਧਵਨ ਨਾਲ ਦਿਸੇਗੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਸ ਸਾਲ 14 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਕੁਲ, ਕਮਲ ਹਸਨ ਨਾਲ ਫਿਲਮ 'ਇੰਡੀਅਨ' ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ 'ਇੰਡੀਅਨ-2' ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਰਮੇਸ਼ ਤੌਰਾਨੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਅਤੇ ਰਕੁਲ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਜੋੜੀ ਸਕ੍ਰੀਨ 'ਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੈੱਸ ਐਨਰਜੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ 'ਰੇਸ-4' ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਸਪੈਂਸ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਰਮੇਸ਼ ਤੌਰਾਨੀ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਨੋਰੰਜਕ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਟ੍ਰੇਡਮਾਰਕ ਸਟਾਈਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਗੇ।

ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ

ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਜਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਦਾਕਾਰਾ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਪੈਰ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਲੰਮਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਤੋਂ ਪਲੱਸਤਰ ਲੱਭ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਉਹ ਘਰ 'ਚ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। 18 ਅਗਸਤ, 1946 ਨੂੰ ਪੈਦਾ

ਫਿਲਮ 'ਅਨਪੜ੍ਹ' ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ 'ਫਰਜ਼', 'ਬੋਬੀ', 'ਫਕੀਰਾ', 'ਸਰਗਮ', 'ਚੈਂਡ ਰੋਜ਼', 'ਲਵ ਸਟੋਰੀ' ਅਤੇ 'ਰੋਕੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਜਿਤੋਂਦਰ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਅਤੇ ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰ ਦੇ ਹਰ ਵੱਡੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਰੀਦ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਫਿਲਮ 'ਬੰਬੇ ਟੂ ਗੋਆ' ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਰਫ

ਹੋਈ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇਕ ਬੀਏਟਰ ਐਕਟਰ ਅਤੇ ਮਾਂ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਲ 1961 ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਗੰਗਾ ਜਮੁਨਾ' ਤੋਂ ਬਤੌਰ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰੁਣਾ ਨੇ ਕਈ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਸਾਲ ਉਹ

ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਸਾਈਡ ਐਕਟਰ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਪਿਛਲੇ 64 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ, ਮਰਾਠੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 400 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਔਲਾਦ', 'ਹਮਜੋਲੀ', 'ਦੇਵੀ' ਅਤੇ 'ਨਯਾ ਜਮਾਨਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਮੇਡੀ ਐਕਟਰ ਮਹਿਮੂਦ ਨਾਲ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਹਿਮੂਦ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ।

ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ 1990 ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਕੁੱਕੂ ਕੋਹਲੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਆਪਣੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਵਿਚ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਨੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ 'ਮਹਿੰਦੀ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ', 'ਦੇਸ ਮੇਂ ਨਿਕਲਾ ਹੋਗਾ ਚਾਂਦ', 'ਰੱਬਾ ਇਸ਼ਕ ਨਾ ਹੋਵੇ', 'ਤੁਮ ਬਿਨ ਜਾਊ ਕਹਾਂ', 'ਜ਼ਮੀਨ ਸੇ ਆਸਮਾਨ ਤਕ', 'ਕਹਾਨੀ ਘਰ ਘਰ ਕੀ', 'ਮਾਇਕਾ' ਅਤੇ 'ਵੈਦੇਹੀ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਸ਼ੋਆਂ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਟੀ.ਵੀ. ਲੜੀਵਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕੀਤਾ। 'ਪੇਟ ਪਿਆਰ ਔਰ ਪਾਪ' ਅਤੇ 'ਬੇਟਾ' ਵਿਚ ਅਰੁਣਾ ਈਰਾਨੀ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਸਰਬੋਤਮ ਸਹਾਇਕ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦਾ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 57ਵੇਂ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਫੇਅਰ ਲਾਈਫਟਾਈਮ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਦਿੜ੍ਹ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਆਈ ਸਾਨੀਆ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਓ.ਟੀ.ਟੀ. 'ਤੇ ਜਿਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਉਹ 'ਮਿਸੇਜ਼' ਫਿਲਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸਾਨੀਆ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਣੀ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਨੀਆ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਮਿਸੇਜ਼' ਨਾਲ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਜੀ-5' 'ਤੇ ਆਈ 'ਮਿਸੇਜ਼' ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਯਾਨੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਸਾਨੀਆ ਦੇ ਪਤੀ ਬਣੇ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਦਹੀਆ ਸੁਣੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਕਾਰਨ ਮੁਸ਼ੀਬਤ 'ਚ ਘਿਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਬਾਬਤ ਸਾਨੀਆ ਨੇ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਲਮ 'ਚ ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਬਣੇ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ 'ਦਿਵਾਕਰ' ਬਾਰੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਨਪੀ-ਤੁਲੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜੇ ਵ ਤੋਂ ਬੇਵਕੂਫ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਪਤੀ ਬਣਨ ਨਾਲੋਂ ਚੁਹੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਖਾ ਲੈਣੀ ਸੀ।

ਸਾਨੀਆ ਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੁਨੇਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਿ 'ਦੰਗਲ' ਵਾਲੀ ਸਾਨੀਆ ਦੀ ਮਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸਾਨੀਆ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਭ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਪੰਡਿਤ ਕੋਲ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਮੇਰੀ ਧੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕੀ ਕਰੇਗੀ? ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਬੁਖਾਰ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੇ ਤੇ ਕਹੇ ਤੇ ਇਧਰ ਸਾਨੀਆ ਸੀ ਕਿ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਬਗੈਰ ਰੂਪ ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਉਹ ਫਿਲਮੀ ਟੈਸਟ ਦੇਣ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਕਮਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਨੀਆ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਅਜੀਬ ਮਰਦ-ਕੁੜੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੀਆ ਦਾ ਦਿਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਿਆ। ਨੌਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 'ਦੰਗਲ' ਤੇ

ਫਿਰ 'ਪਟਾਕਾ', 'ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ', 'ਬਾਈ ਹੋ', 'ਪਗਲੇਟ', 'ਕਟਰ ਲੂ', 'ਜਵਾਨ' ਤੇ 'ਸੈਮ ਬਾਦਰ' ਫਿਲਮਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਨੀਆ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦ ਪੂਰਾ ਲਈ। ਮਾਂ ਹਾਰ ਗਈ ਤੇ ਧੀ ਜਿੱਤ ਗਈ। ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਹੋਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਿਸੇ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ 'ਚ ਸੀ ਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੇਰੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਜਾਂ ਗੜਵੀ ਲੈ ਕੇ 'ਟਾਇਲਟ' ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਵੀ ਟਾਇਲਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ 'ਮਿਸੇਜ਼' ਵਾਲੀ ਸਾਨੀਆ ਮਲਹੋਤਰਾ ਲੱਖ ਕਹੇ ਕਿ ਕੰਮ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਹੈ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਦਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਗਾਇਕ ਰਿਸ਼ਭ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਗਿਆਤੀ ਭਖ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੀਆ ਸੁਪਨਿਆਂ 'ਚ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਖਦੀ ਹੈ।

CHANN ENTERTAINMENT
PROUDLY PRESENTS

DEEPAK
Shillon

PREET
Thind

RAY
Indar

DEBI
Makhsocspuri

R
Nait

AMAR
Sehmbi

FREE
ENTRY

PUNJABI Mela 2025

JOT RANJIT KAUR
(HOST)

SATURDAY 10th MAY 2025 @12PM TO 10PM

MARION COUNTY FAIRGROUNDS

7300 E TROY AVE, INDIANAPOLIS, IN

FREE JALEBI - FREE WATER - FREE SUGARCANE JUICE

IMPD SECURITY - NO ALCOHOL ALLOWED - FAMILY EVENT - ZERO TOLERANCE POLICY

MORE INFORMATION & SPONSORSHIP

KAMAL
BAINS
317-407-8266

GURBAKSH
RANDHAWA
317-800-2976

DARSHAN
BASRAON
815-557-4991

BALJINDER
SINGH (BEN)
317-702-1300

JASPREET SINGH
GOLEWALA
317-410-9173

HARMANDEEP
SINGH MALHI
832-833-2292

LUCKY
SWAITCH
609-676-6961

PRITPAL SINGH
MALHI
707-701-1501

KULWINDER SINGH
BENIPAL
215-435-4899

RICK
SINGH
765-513-5021

KUMAR
260-704-0576

BALRAJ
SINGH
916-472-9833

Ranvir
Moranwalia